

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ

Βασιλική Παπαϊωάννου (Ξ2018309)

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Μετάφραση και Σχολιασμός του κεφαλαίου 1 «Analysing Change in European Gender Equality Policy» του βιβλίου Transformations in EU Gender Equality From Emergence to Dismantling. Gender Politics.

Sophie Jacquot

Επιβλέπουσα Επιτροπή:

Κ.κ.: 1. Λίβας 2. Κεντρωτής 3. Παπαδημητρίου

Κέρκυρα, 10/01/2020

Μετάφραση και Σχολιασμός του κεφαλαίου 1«Analysing Change in European Gender Equality Policy» του βιβλίου Transformations in EU Gender Equality From Emergence to Dismantling. Gender Politics.

Sophie Jacquot

Λέξεις-Κλειδιά

Ενσωμάτωση των φύλων, πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων, ισότητα των φύλων, πολιτική της ισότητας των φύλων.

Περιεχόμενα:

Πρόλογος σελ. 6

Εισαγωγή σελ. 7

Μετάφραση σελ. 9

Σχολιασμός σελ. 36

Γλωσσάρι σελ. 56

Πρωτότυπο (ως επίμετρο) σελ. 60

Επίλογος σελ. 94

Βιβλιογραφία σελ. 95

Πρόλογος

Για την πραγματοποίηση της διπλωματικής μεταπτυχιακής μου εργασίας επέλεξα τη μετάφραση και τον σχολιασμό της εισαγωγής, δηλαδή των 18 πρώτων σελίδων του βιβλίου *Transformations in EU Gender Equality From Emergence to Dismantling. Gender Politics* της Sophie Jacquot, το οποίο κάνει αναδρομή στον τρόπο, με τον οποίο έλαβε χώρα η εξίσωση των δύο φύλων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναζητούνται οι τρόποι και οι αιτίες, που οδήγησαν στην ενσωμάτωση των φύλων.

Επίσης, ενδιαφέρομαι για αυτό το κοινωνικό θέμα, όπως και για τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. κι αυτός ήταν ο κύριος λόγος επιλογής αυτού του θέματος ως αντικείμενο της διπλωματικής μεταπτυχιακής μου εργασίας. Πράγματι, για τη μετέπειτα επαγγελματική μου πορεία, αυτή της μεταφράστριας νιώθω ότι η πραγματοποίηση εργασίας, η οποία θα περιλαμβάνει μετάφραση και σχολιασμό θα είναι η πιο χρήσιμη και άμεσα συνδεδεμένη με τη μετάφραση κειμένων, κάτι το οποίο επιθυμώ να κάνω και μετά το τέλος των σπουδών μου.

Επιπλέον, ο σκοπός αυτής της εργασίας έγκειται στη μετάφραση μέρους του βιβλίου, το οποίο δεν έχει μεταφραστεί ξανά στα Ελληνικά. Στο γεγονός ότι δεν έχει ξαναμεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα συμβάλλει και το ότι έχει εκδοθεί πρόσφατα, το 2015. Η μετάφραση κι ο σχολιασμός μέρους του εν λόγω βιβλίου αποτέλεσε το αντικείμενο και της πτυχιακής μου εργασίας και η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία αποτέλεσε αφορμή για τη συνέχιση της μετάφρασης του συγκεκριμένου έργου.

Για τη διεξαγωγή της διπλωματικής μεταπτυχιακής μου εργασίας ζήτησα τις συμβουλές, τις οδηγίες και την καθοδήγηση του κύριου Λίβα, ο οποίος με κατεύθυνε σωστά, ώστε η σύνταξη της εργασίας να είναι επιτυχής.

Εισαγωγή

Η Sophie Jacquot είναι καθηγήτρια πολιτικών επιστημών στο Πανεπιστήμιο Saint-Louis στις Βρυξέλλες (USL-B). Είναι, επίσης μία από τους συντάκτες της *Politique européenne*, ενός δίγλωσσου περιοδικού μελετών της Ε.Ε. Η Sophie Jacquot ειδικεύεται στην κοινωνιολογία της πολιτικής ανάλυσης και στις μελέτες της Ε.Ε. Οι ερευνητικές δραστηριότητες της αφορούν τις αλλαγές της δημόσιας πολιτικής της Ε.Ε. και τις επιπτώσεις του εξευρωπαϊσμού, ιδίως στους τομείς της ισότητας των φύλων, της κοινωνικής πολιτικής και της καταπολέμησης των διακρίσεων. Το απόσπασμα του βιβλίου της *Analysing Change in European Gender Equality Policy*, το οποίο μεταφράστηκε αφορά αυτόν το τομέα, δηλαδή τον τομέα με τον οποίο ασχολείται και αφορά το πεδίο ερευνών της.

Ειδικότερα, η εισαγωγή του βιβλίου, η οποία μεταφράστηκε ως αντικείμενο της παρούσας εργασίας, αφορά στην αναδρομή της διαδικασίας εισαγωγής και θεσμοθέτησης της ισότητας των φύλων. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στις φεμινιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις γυναικών, οι οποίες επηρέασαν το περιεχόμενο των συνθηκών και την ενσωμάτωση περιεχομένου στις συνθήκες για τα δικαιώματα των γυναικών στο χώρο εργασίας, στη μητρότητα, την φύλαξη των παιδιών μεταξύ άλλων και γενικότερα τις πολιτικές για τα δυο φύλα, που εφαρμόστηκαν με την πάροδο του χρόνου. Επίσης, δίνεται ο ορισμός της πολιτικής για την ισότητα των φύλων, γίνεται αναφορά στην εξίσωση των δικαιωμάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών, στους ευρωπαϊκούς φορείς και θεσμούς μέσω των οποίων άλλαξε η θέση της γυναίκας, ώστε στη σύγχρονη Ευρώπη να επικρατεί ισότητα μεταξύ των δύο φύλων.

Τέλος, η μεταφραστική εντολή του κειμένου είναι η μετάφραση του ως ανεπίσημο-πληροφοριακό έγγραφο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, το κείμενο μεταφράζεται χωρίς να γίνουν αλλαγές στο πρόσωπο, το χρόνο και χωρίς να αλλάζει το κοινό, που απευθύνεται το κείμενο. Πράγματι, το απόσπασμα του βιβλίου απευθύνεται σε ευρύ κοινό για να το πληροφορήσει, χωρίς να αφορά συγκεκριμένους αναγνώστες, οι οποίοι εργάζονται για λογαριασμό της Ε.Ε. και οι

οποίοι διαβάζουν κείμενα συγκεκριμένης θεματολογίας σχετικά με την ΕΕ, πράγμα που δεν κινεί το ενδιαφέρον του ευρύτερου κοινού.

Μετάφραση

1

Εισαγωγή: Ανάλυση της αλλαγής

στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων

Στις 16 Φεβρουαρίου 1966, 3000 εργαζόμενες στη βέλγικη εθνική κατασκευάστρια εταιρεία όπλων, *Εθνικό Εργοστάσιο Πολεμικών Όπλων του Ομίλου Χέρσταλ*, ξεκίνησαν απεργία, που διήρκησε 12 εβδομάδες. Το σύνθημά τους ήταν «ίσες αποδοχές για ίση εργασία!». Το κύριο αίτημα τους ήταν η εφαρμογή του άρθρου 119 της συνθήκης της Ρώμης σε εθνικό επίπεδο. Αυτό το άρθρο καθιερώνει την αρχή της ισότητας αποδοχών μεταξύ ανδρών και γυναικών στα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (η ΕΚ).

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2010, ο ευρωπαϊκός συνασπισμός των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), που προωθεί τα δικαιώματα των γυναικών, ξεκίνησε εκστρατεία για το ζήτημα των γυναικών αιτούντων άσυλο, με σύνθημα «η δίωξη δεν είναι ουδέτερη». Στόχος της ήταν να αναγνωριστεί η «δίωξη λόγω γένους» (ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, βιασμός ως όπλο πολέμου, καταναγκαστικός γάμος, εγκλήματα τιμής κ.λπ.) νόμιμος λόγος για την απαίτηση του καθεστώτος του πρόσφυγα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη προστασία των θυμάτων.

Με διαφορά πάνω από σαράντα χρόνια, αυτές οι κινητοποιήσεις δείχνουν τόσο τους διαρκείς δεσμούς μεταξύ των γυναικών και της Ευρώπης, όσο και τη δυνατότητα των γυναικών στην Ευρώπη να απευθύνονται σε αυτά τα θεσμικά όργανα για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους. Η ΕΚ, και στη συνέχεια η ΕΕ εμφανίστηκαν ως ένας χώρος, που είναι ανοιχτός στις δυνατότητες και ικανός να ικανοποιήσει τα αιτήματα για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Οι κινητοποιήσεις γυναικείων και φεμινιστικών οργανώσεων

αντανακλούν, επίσης, την εξέλιξη του ίδιου του ορισμού της αρχής της ισότητας. Σε καθεμία από αυτές τις περιόδους, «η ισότητα των φύλων» καλύπτει πολύ διαφορετικές έννοιες για το τι θα μπορούσε να αποτελεί κατηγορία νόμιμης δημόσιας δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην πρώτη περίπτωση, το σύνθημα «ίσες αποδοχές για ίση εργασία» είναι άμεσο αίτημα ίσων δικαιωμάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών: πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Για να επιτευχθεί αυτό, οι υπάρχουσες ανισότητες πρέπει να διορθωθούν με τη μεταφορά των ευρωπαϊκών διατάξεων στην εθνική νομοθεσία. Στη δεύτερη περίπτωση, η αναφορά στο «φύλο» απαιτεί οι διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών να γίνουν ορατές, για την συνειδητοποίηση της διαφοροποίησης, που υπάρχει ανάμεσα στις κοινωνικές και πολιτιστικές κατηγοριοποιήσεις των ανδρών και των γυναικών και την αναγνώριση ότι αυτή η ιεραρχία είναι η βάση της σχέσης δύναμης και κυριαρχίας, της οποίας οι γυναίκες είναι θύματα. Είναι, πράγματι, θέμα ενσωμάτωσης της κατανόησης αυτής της διαφοροποίησης στην πολιτική ασύλου, ώστε να συμβάλλει στις προϋποθέσεις σε σχέση με την ισότητα.

Η απεργία του 1966 και η εκστρατεία άσκησης πίεσης το 2010 μαρτυρούν, την με πολλούς τρόπους, απρόβλεπτη εξέλιξη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης: η δομή ενός πολιτικού συστήματος με πολλαπλούς παράγοντες κι επίπεδα, η επέκταση της δικαιοδοσίας της σε κυριαρχικές περιοχές (που δεν περιορίζεται στη λειτουργία των κοινών αγορών) και η διεύρυνση των συνόρων. Αλλά αυτά τα δύο παραδείγματα δείχνουν πάνω από όλα την εξέλιξη του πλαισίου των σχέσεων μεταξύ γυναικών και Ευρώπης. Με άλλα λόγια, η εμφάνιση συγκεκριμένης δημόσιας πολιτικής αφιερωμένη στην ισότητα των φύλων. Όταν οι εργαζόμενες γυναίκες του ομίλου Χέρσταλ απαίτησαν την ακριβή μεταφορά του άρθρου 119 της συνθήκης της Ρώμης (που κάνει την ισότητα αποδοχών στόχο της συνθήκης), αυτό το άρθρο ήταν το μόνο κομμάτι, υλικό και συμβολικό, το οποίο μπορούσε να υποστηρίξει την ευρωπαϊκή παρέμβαση στο χώρο της ισότητας των φύλων. Η απαίτηση για την εφαρμογή του αποκάλυπτε έμμεσα την απουσία κάθε είδους πολιτικής και περιόριζε την πιθανή του δικαιοδοσία στην ισότητα αποδοχών. Η άσκηση πίεσης των ΜΚΟ, για

να ληφθεί το φύλο υπόψη στον τομέα του ασύλου, ήταν μέρος ενός ευρύτερου γενικού πλαισίου. Πράγματι, πενήντα και πλέον έτη μετά την απεργία στον όμιλο Χέρσταλ, η αρχή της ισότητας των φύλων είναι πια αναγνωρισμένο θεμελιώδες δικαίωμα και αποτελεί μια από τις αποστολές της Ε.Ε. για δράση. Αυτή η δράση βασίζεται σε ένα εύρος οργάνων, στη λειτουργία συγκεκριμένων δομών στα διάφορα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και στη διαβούλευση και συμμετοχή διάφορων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ. Επιπλέον, η επιθυμία των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών να ασκήσουν επιρροή στα κριτήρια, σύμφωνα με τα οποία παραχωρείται το άσυλο είναι συνεκτική με την πολιτική της ισότητας των φύλων σε εντελώς διαφορετικούς τομείς παρέμβασης, η ισότητα αποδοχών είναι τώρα απλά ένας στόχος μεταξύ άλλων.

Η πορεία της ευρωπαϊκής παρέμβασης στον αγώνα κατά των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων είναι το θέμα αυτού του βιβλίου. Το άρθρο 119 της συνθήκης της Ρώμης το 1957 περιλάμβανε τον σπόρο αυτής της παρέμβασης και ήρθε στο προσκήνιο από τις Βελγίδες εργάτριες το 1966. Σήμερα, έχει αναπτυχθεί ευρέως και ποικιλοτρόπως. Το ζήτημα, που βρίσκεται στην καρδιά αυτής της έρευνας αφορά τις αλλαγές στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων. Ο στόχος είναι να διερευνηθεί η εμφάνισή της, η θεσμοθέτησή της και η εξέλιξή της σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε ένα περιβάλλον με συνεχείς αλλαγές.

I. Τι είναι η πολιτική για την ισότητα των φύλων

Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων είναι δημόσιες πολιτικές, των οποίων ο πρωταρχικός στόχος είναι η μάχη κατά της ανισότητας των φύλων και η προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Επίσης, συχνά περιγράφεται πολιτική των φύλων ή φεμινιστική πολιτική (Kantola, 2010c; Mazur, 2002). Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων μπορούν να διακριθούν από τις πολιτικές των δικαιωμάτων ή για την προαγωγή των δικαιωμάτων (Baudot and Revillard, 2014), όπως και από τις πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων (Geddes and Guiraudon, 2004). Επιπρόσθετα, στο ζήτημα με τα διαφορετικά όρια, το οποίο χαρακτηρίζει αυτούς τους τύπους δημόσιων πολιτικών, η ουσιαστική διαφορά μεταξύ τους

είναι ότι οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων δεν επικεντρώνονται αποκλειστικά στην εφαρμογή των δικαιωμάτων και στη μάχη κατά της διαφοροποιημένης αντιμετώπισης των κατηγοριών των ανισοτήτων. Αντίθετα με την πολιτική για την ισότητα των φύλων, ένα από τα χαρακτηριστικά των πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων είναι η εστίαση στην ατομική προσέγγιση των διακρίσεων και σε τρόπους δημόσιων δράσεων, οι οποίες ευνοούν τη δικαστική αντιμετώπιση των ανισοτήτων (Krizsan et al., 2012).

Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων παρουσιάζουν πολλές διαφορετικές μορφές και αξιοποιούνται σε πολυάριθμους τομείς (σχετικά με τα δικαιώματα, την πολιτική εκπροσώπηση, την ισότητα στο χώρο εργασίας, την ισορροπία ανάμεσα στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή, τη βία, κλπ). Εξ ορισμού, το φύλο επισκοπεί όλες τις πλευρές της πολιτικής διαδικασίας (από την επεξεργασία μέχρι την εφαρμογή) και όλους τους τομείς των κρατικών πολιτικών (τον προϋπολογισμό, την υγεία, τη διατήρηση της ειρήνης, το άσυλο, τη συνταξιοδότηση, κλπ). Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων αποτελούν έμφυτη πρόκληση για την κατάτμηση των δημόσιων δράσεων και αμφισβητούν τους παραδοσιακούς τρόπους αντιμετώπισης των δημόσιων προβλημάτων (Jacquot and Mazur, 2010). Με αποτέλεσμα, αυτές οι πολιτικές να έχουν συγκεκριμένη ερευνητική αξία για την κατανόηση των σύγχρονων αλλαγών στη δημόσια δράση.

A. Οι διαφορετικές αντιλήψεις για την αρχή της ισότητας των φύλων

Προκειμένου να εξετάσουμε την ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε το εύρος των πιθανών εννοιών, οι οποίες προβλέπονται στη θεωρία για την ισότητα των φύλων. Η διαφορετικές ερμηνείες αυτής της αρχής έχει οδηγήσει σε διαφορετικές πολιτικές στρατηγικές (Squires, 2007). Οι τρεις κύριες εκδηλώσεις αυτής της αρχής είναι: ίση αντιμετώπιση, η οποία βασίζεται στην αρχή των ίσων δικαιωμάτων και υλοποιείται μέσω της νομοθεσίας. Ίσες ευκαιρίες, οι οποίες βασίζονται στην ιδέα της διαφοροποίησης και ενσαρκώνονται πολιτικά μέσα από τα μέτρα θετικής

δράσης ή θετικής διάκρισης. Κι ο ίσος αντίκτυπος, ο οποίος βασίζεται στην ιδέα του φύλου και πρωτίστως λειτουργεί μέσω οργάνων, όπως η ενσωμάτωση των φύλων. Οι περισσότερες φεμινιστικές αναλύσεις συμφωνούν, ότι όπως ένα «σκαμνί με τρία πόδια» (Booth and Bennett, 2002) η πολιτική για την ισότητα των φύλων μπορεί να καταπιάνεται με τους στόχους της, αν είναι σταθερή και επιτυγχάνει την ισορροπία ανάμεσα σε αυτές τις τρεις ενσαρκώσεις της αρχής της ισότητας των φύλων (βλέπε Πίνακα 1.1).

Η αρχή της ίσης αντιμετώπισης βασίζεται στην τροποποίηση των παραδοσιακών συστημάτων από κανόνες, που εισάγουν διακρίσεις κατά των γυναικών και στην ανάπτυξη νέων κανόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων, οι οποίοι προωθούν την ισότητα των φύλων. Είναι, πράγματι, θέμα δράσης μέσω του νόμου και βάση του νόμου,

Πίνακας 1.1 Οι αντιλήψεις για την αρχή της ισότητας των φύλων

Έννοια	Ίσα δικαιώματα	Διαφορά	Φύλο
Όνομασία αρχής	Ίση μεταχείριση	Ίσες ευκαιρίες	Ίσες επιπτώσεις
Πολιτική στρατηγική	Ισότητα μέσω του νόμου	Θετικές δράσεις και μέτρα θετικής διάκρισης	Ενσωμάτωση των φύλων
Είδος οργάνου δημόσιας δράσης	Νομική	Οικονομική	Διακλαδική και γνωστική
Φορείς	Νομοθέτες και ενάγοντες	Εμπειρογνώμονες, ειδικοί επιστήμονες (τόσο εντός όσο και εκτός των κρατικών θεσμών)	Συνήθεις φορείς της πολιτικής διαδικασίας
Κοινωνική βάση	Οι γυναίκες ως άτομα(υποκείμενα	Οι γυναίκες ως ομάδα	Γυναίκες και άντρες

	δικαίου) Προσαρμογή σε κανόνες αναφοράς	Αποκατάσταση και διόρθωση κενών στην κοινωνική και οικονομική εξέλιξη	(κοινωνικά δομημένοι ρόλοι και ταυτότητες) Κοινωνική δομή των ανισοτήτων κι η πολλαπλότητα των διακρίσεων
Όρια δράσης	Νομικές πράξεις νόμου	Νομικές πράξεις στην αγορά	Θεσπίσματα στην πολιτική διαδικασία
Κατεύθυνση δράσης	Εκ των υστέρων διορθωτική δράση Αντιμετώπιση των συνεπειών των διακρίσεων	Εκ των υστέρων αντισταθμιστική δράση Αντιμετώπιση των συνεπειών των διακρίσεων	Εκ των προτέρων προληπτική δράση Αντιμετώπιση των αιτιών των διακρίσεων
Όρια	Μεταφορά και εφαρμογή	Περιθωριοποίηση, «γκετοποίηση»	Διάλυση των μέσων και των στόχων
Χρονικό πλαίσιο	Βραχυπρόθεσμο	Βραχυπρόθεσμο	Μακροπρόθεσμο
Στόχος	Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών		

ώστε να διορθωθούν οι ανισότητες στα δικαστικά και ρυθμιστικά συστήματα, τα οποία αντανakλούν αξίες, που ως επί το πλείστον δεν είναι πλέον αποδεκτές από την κοινωνία. Με αποτέλεσμα αυτή η στρατηγική να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους νομοθέτες και στις εξελίξεις της νομολογίας. Αλλά βασίζεται, επίσης στο βαθμό εφαρμογής των νέων κανόνων και άρα εξαρτάται από την εκ των προτέρων καλή θέληση του κράτους και των θεσμικών οργάνων του να εφαρμόσουν τους δικαστικούς κανόνες κι εν συνεχεία στην καλή θέληση των Δικαστηρίων και της

κινητοποίησης των οργανώσεων για τα συμφέροντα των γυναικών. Αυτός ο μηχανισμός, πράγματι, αποδίδει μια σημαντική θέση στην κινητοποίηση και στη συλλογική δράση των εναγόντων, ώστε να εξελίξουν την νομολογία περαιτέρω, ωστόσο οι εθνικές δομές της συλλογικής κινητοποίησης, που συνδέονται με αυτού του είδους τη δραστηριότητα κατέχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά (οργανωτικές δομές, δεσμοί με το κράτος και το κράτος φεμινισμού, εύρος νομικών συλλογικών δράσεων, κλπ) και ως αποτέλεσμα έχουν έναν απρόβλεπτο αντίκτυπο (Caroraso and Jupille, 2001; Jacquot and Vitale, 2014). Η ισότητα νομικά, η οποία είναι απαραίτητη για τη διόρθωση των πιο κατάφορων άμεσων ανισοτήτων δεν αντιμετωπίζει, επομένως, το κενό μεταξύ των ίσων δικαιωμάτων και της ισότητας στην πραγματικότητα και μπορεί να αφήσει ένα κενό ανάμεσα στην εφαρμογή και την επίσημη πλευρά του νόμου.

Αυτή η συγκεκριμένη αδυναμία αντιμετώπισης του κενού ανάμεσα στους κανόνες και την πραγματικότητα οδήγησε στην αρχή των ίσων ευκαιριών βασισμένη στην ιδέα της διαφορετικότητας. Η πολιτική στρατηγική εδώ αποτελείται από την καταπολέμηση των πραγματικών διακρίσεων μέσω των νόμιμων διακρίσεων, δημιουργώντας νόμιμες ανισότητες, που αντιμάχονται πραγματικές ανισότητες. Αυτή η στρατηγική σχεδιάστηκε για να αποκαταστήσει τις διαφορές ανάμεσα στις ομάδες, για να αποζημιώσει για τις συνέπειες της ιστορίας και εκφράζεται μέσα από τα μέτρα θετικής δράσης ή τα μέτρα θετικών διακρίσεων. Τα μέτρα θετικής δράσης συμβαδίζουν με τις προσωρινές παρεκκλίσεις από τον θεμελιώδη νόμο καταπολέμησης των διακρίσεων, ώστε να αποζημιώσουν για τις υπάρχουσες ανισότητες, οι οποίες περιορίζουν τις δυνατότητες των γυναικών σε συγκεκριμένους τομείς. Είναι ενσωματωμένα σε χρηματοδοτικά προγράμματα (επιδοτήσεις, επιστροφή φόρου, κλπ), εκπαίδευση κυρίως για γυναίκες και γενικά σε τομείς, που ασχολούνται με την πρόσβαση στην εργασία, τη μόρφωση και την επιχειρηματικότητα. Τα μέτρα θετικής διάκρισης αποτελούν μια πιο φιλόδοξη μορφή θετικής δράσης και εξασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των γυναικών (αν είναι αναγκαίο μέσω ποσοστώσεων), ιδίως όσον αφορά

την εργασία και την καριέρα. Γενικά, αυτοί είναι μηχανισμοί σχεδιασμένοι να αυξήσουν τη συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων. Η διαχείριση αυτών των μέτρων, από την δεκαετία του 1960 μέχρι τη δεκαετία του 1980, αποδόθηκε από κράτη μέλη σε δομές σε συγκεκριμένους τομείς κι η ευθύνη δόθηκε, είτε σε μη ειδικευμένους φορείς στο πλαίσιο της γραφειοκρατίας, ή σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες του τομέα (Mazur and McBride Stetson, 1995, 2010). Ωστόσο, η αρχή των ίσων ευκαιριών παραμένει στο περιθώριο στα πλαίσια της πολιτικής διαδικασίας και είναι πολύ περιορισμένη όσον αφορά τους σχετικούς πολιτικούς τομείς. Ως εκ τούτου, δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις πολλαπλές διαστάσεις της ανισότητας.

Η ανάπτυξη της έννοιας του φύλου έχει ελκύσει την προσοχή των κοινωνικών επιστημών στην κοινωνική δομή των ανισοτήτων και στις σχέσεις ισχύος, που εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία. Έχει αναπτυχθεί ένα ολόκληρο κίνημα επαναπροσδιορισμού και εξέτασης των παραδοσιακών προσεγγίσεων και εννοιών. Ενώ το κλασσικό δίπτυχο ισότητας/ διαφορετικότητας μας επιτρέπει να αναλύουμε μόνο τις συνέπειες των διαφορών ανάμεσα στα φύλα (πρέπει οι γυναίκες να αντιμετωπίζονται διαφορετικά ή το ίδιο με τους άντρες;), η προσέγγιση του φύλου αμφισβητεί τους λόγους, για τους οποίους αυτή η διαφορά έφτασε να αποκτήσει τέτοια σπουδαιότητα ως δομικός παράγοντας στις κοινωνικές σχέσεις υποταγής. Η ισότητα και η διαφορετικότητα μας επιτρέπουν να αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα των ανισοτήτων μόνο εκ των υστέρων. Επιπλέον, οι εν λόγω προοπτικές ανάλυσης επικεντρώνονται μόνο στις γυναίκες, αφού θεωρούνται «άλλη» κατηγορία σε σχέση με το αντρικό πρότυπο. Δεν εξετάζουν τις σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών ως κοινωνική σχέση ισχύος. Ούτε τις αμφισβητούν ως εννοιολογική σχέση, το οποίο σημαίνει ότι μόνο οι γυναίκες είναι υπεύθυνες για την επίλυση των ανισοτήτων, τόσο ατομικά όσο κι ως ομάδα.

Η έννοια του φύλου παρέχει μια εναλλακτική προσέγγιση, επιχειρώντας να κατανοήσει και να αποδομήσει τους λόγους της αντρικής κυριαρχίας. Θεωρώντας ότι η δύναμη των διακρίσεων είναι δομική κι ότι απορρέει από

την θεσμοποίηση των ιεραρχικών σχέσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών έχει δύο κύριες επιπτώσεις. Πρώτον, σημαίνει ότι οι διαφορές λόγω φύλου δεν μπορούν να θεωρούνται πλέον αποκλειστικά γυναικείο πρόβλημα. Η ιστορία των κοινωνικών σχέσεων έχει οδηγήσει σε θεσμούς και φορείς, οι οποίοι αναπαράγουν ανισότητες. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανισότητες από μια δομική προοπτική σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη τόσο η αιτία όσο και η λύση. Το πρώτο, διότι οι πολιτικές συμμετέχουν στην κατασκευή και ειδικά στη διαιώνιση των δομικών εμποδίων και μειονεκτημάτων και το δεύτερο, διότι οι πολιτικές δρουν επίσης στις ίδιες δομές και μπορούν να διαπραγματευτούν ανάμεσα στα τόσο μπερδεμένα κουβάρια της ισότητας και της διαφορετικότητας. Το θέμα του φύλου έκανε ικανή τη σύλληψη και τον ορισμό ενός τελικού στόχου με τη μορφή της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, διατηρώντας την συμπληρωματικότητα μεταξύ της διαφορετικότητας και της ισότητας των δικαιωμάτων, ενώ παράλληλα τις υπερβαίνει. Οι σχέσεις κυριαρχίας, συνεπώς και οι ανισότητες μεταξύ των φύλων, είναι δομημένες και ενταγμένες σε κοινωνικές δομές κατά κύριο λόγο. Καθώς η κυριαρχία βασισμένη στο φύλο είναι συστημική, πράγματι είναι ολόκληρο το σύστημα, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την αντιμετώπιση αυτών των ανισοτήτων. Στη βάση αυτή εμφανίστηκε η ενσωμάτωση των φύλων ως το τρίτο είδος πολιτικής στρατηγικής, η οποία προκύπτει από την αρχή της ίσης αντιμετώπισης. Σκοπός ήταν να διευρυνθεί το εύρος των πιθανών δράσεων, ενσωματώνοντας συστηματικά ζητήματα συνδεδεμένα με το φύλο σε όλους τους φορείς και πολιτικούς τομείς. Από αυτή την άποψη, «η αντιμετώπιση των ανισοτήτων δεν έχει να κάνει πλέον με την ανακάλυψη της σωστής πολιτικής, αλλά με την διασφάλιση ότι όλες οι πολιτικές είναι σωστές» (Beveridge et al., 2000, p. 278). Επικεντρώνοντας την δράση στην πολιτική διαδικασία το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της στρατηγικής είναι η οριζόντια παρέμβασή της, η οποία εντοπίζει τις πιθανές συνέπειες αυτών των πολιτικών και των πολιτικών επιλογών για το φύλο. Η οριζόντια υλοποίηση, επομένως, είναι η κύρια ιδιότητα της ενσωμάτωσης των φύλων. Δίνοντας προσοχή σε όλες τις πολιτικές καθίσταται δυνατή η συμπερίληψη της ιδιωτικής σφαίρας στο σχέδιο δημόσιας δράσης (η

αναγνώριση της άνισης κατανομής των οικογενειακών υποχρεώσεων ή η σεξουαλική παρενόχληση στην πολιτική απασχόλησης, για παράδειγμα). Από την οριζόντια δράση απορρέουν οι άλλες ιδιαιτερότητες της ενσωμάτωσης των φύλων σε σύγκριση με τις άλλες δύο πολιτικές στρατηγικές. Το γεγονός ότι δίνεται συστηματικά προσοχή στο φύλο σε κάθε πολιτικό τομέα, με όλους τους τομείς της δημόσιας δράσης να συμμετέχουν, σημαίνει ότι οι φορείς της ενσωμάτωσης των φύλων είναι συνήθεις φορείς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για αυτούς τους τομείς. Οι ειδικοί για την ισότητα των φύλων παρεμβαίνουν περισσότερο για τον συντονισμό της διαδικασίας ή για συγκεκριμένες αποστολές υποστήριξης. Επιπλέον, οριζόντιος σημαίνει, επίσης, διαδοχικός. Η ενσωμάτωση των φύλων οφείλει να παρεμβαίνει κατά τη διάρκεια της πολιτικής διαδικασίας. Από αυτή την πλευρά, η παρέμβαση ήδη από τον ορισμό και την σύλληψη των πολιτικών, επιτρέπει στην πολιτική αυτή να αποφεύγει απλώς την εκ των υστέρων επίδρασή της. Αντιθέτως, είναι σε θέση να τροποποιήσει μια πρόταση, που θεωρείται ότι έχει αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων. Η οριζόντια υλοποίηση στην πολιτική διαδικασία είναι, επομένως, απαραίτητη προϋπόθεση για την προληπτική δράση, η οποία είναι ικανή να αντιμετωπίσει τις ρίζες των ανισοτήτων. Ωστόσο, η οριζόντια υλοποίηση είναι, επίσης, η πηγή του κύριου περιορισμού, η οποία σχετίζεται με την στρατηγική της ενσωμάτωσης των φύλων: η μείωση των πόρων. Η απόλυτα ενσωματωμένη δράση δεν απαιτεί, εξ ορισμού, τον καταμερισμό συγκεκριμένων πόρων, δομών και προσωπικού.

Αυτές οι τρεις συλλήψεις εννοιών της αρχής της ισότητας των φύλων μπορούν να τοποθετηθούν ιστορικά στη συσχέτιση ανάμεσα στη φεμινιστική σκέψη και δράση από τη μια μεριά και στην εξέλιξη των πολιτικών στρατηγικών από την άλλη. Το πρώτο είδος πολιτικής στρατηγικής, αυτός της ισότητας ενώπιον του νόμου, βασίζεται στη φιλελεύθερη αντίληψη της αρχής της ισότητας και είναι συνυφασμένη με τις απαιτήσεις των φεμινιστών του πρώτου κύματος. Παρουσιάστηκε πραγματικά στις δυτικές δημοκρατίες από τις αρχές της δεκαετίας του 1960. Οι ίσες ευκαιρίες και οι θετικές δράσεις συνδέονται με την χρήση της έννοιας της διαφοράς από τους φεμινιστές του

δεύτερου κύματος, οι οποίοι διατύπωσαν τη θεωρία της ειδικής εκμετάλλευσης των γυναικών και επιβεβαίωσαν αυτή τη διαφορά. Για παράδειγμα, παρόλο που ο καπιταλισμός καταπιέζει και τους άντρες και τις γυναίκες, δεν τους καταπιέζει με το ίδιο τρόπο. Οι γυναίκες γίνονται θύματα εκμετάλλευσης στις επαγγελματικές σχέσεις και στην ιδιωτική ζωή. Αυτή η δεύτερη στρατηγική ξεκίνησε να αναπτύσσεται στο τέλος της δεκαετίας του 1970. Αυτή η τρίτη στρατηγική, η ενσωμάτωση των φύλων, εμφανίστηκε περίπου μια δεκαετία αργότερα και αντανακλά την διάδοση της έννοιας του φύλου.

Παρόλο που είναι δυνατό να αναγνωριστούν «γενιές» από προσεγγίσεις της ισότητας των φύλων, δεν μπορούν να θεωρηθούν διαδοχικά στάδια, αφού μπορούν να συνυπάρξουν ως πολιτικές στρατηγικές. Μέσα σε ένα ενιαίο πολιτικό σύστημα, η πολιτική της ισότητας των φύλων θα μπορούσε να αποτελείται από την υπέρθεση ή την παράλληλη ανάπτυξη των τριών ειδών δράσης. Αναφερόμαστε στη διαδοχή στο βαθμό, κατά τον οποίο κάθε νέα ένδειξη της αρχής της ισότητας των φύλων είναι το αποτέλεσμα, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, δυσαρέσκειας με το προηγούμενο είδος, την εξέλιξη της έρευνας και τα διδάγματα, που αντλούνται από την πείρα. Ωστόσο, κάθε νέα γενιά δεν αποτελεί αντικατάσταση ή υποκατάστατο. Κάθε σύλληψη έννοιας της αρχής της ισότητας των φύλων θεωρείται συμπληρωματική και συνέχιση των προηγούμενων. Παρά την εννοιολογική συνέχεια, η ενσωμάτωση των φύλων παρουσιάζεται συχνά ως «άλλη» προσέγγιση, μια νέα προσέγγιση, πηγή αλλαγής (Mazey, 2001; Schmidt, 2005; Woodward, 2003). Όμως, αντί να γίνει θέμα έρευνας, το ερώτημα του πως είναι η νέα ενσωμάτωση των φύλων, έχει γίνει ένα ζήτημα πολιτικού μάρκετινγκ, σχεδιασμένη να «πουλάει» αλλαγή μέσω της δράσης, δίνοντας έμφαση σε μια αποκοπή από το παρελθόν. Η μυθολογία της καινοτομίας έχει συνδεθεί με την ενσωμάτωση των φύλων, υφίσταται την ρητορική του μοντερνισμού και θεωρείται αντιπροσωπευτική εικόνα της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας. Η ρητορική της καινοτομίας και της διαφοροποίησης από τις υπάρχουσες πολιτικές στρατηγικές αναζητά

τη δημιουργία ενός συμβολικού αποτελέσματος, αυτό της αλλαγής στην εικόνα για την πολιτική της ισότητας των φύλων, κι ως εκ τούτου να προσελκύσει μια νέα πολιτική ματιά. Αυτό μπορούμε να το παρατηρήσουμε τη στιγμή της δημιουργίας του σε ευρωπαϊκό επίπεδο τη δεκαετία του 1990.

Β. Η αρχή της ισότητας των φύλων και η ευρωπαϊκή οικονομική και πολιτική ενσωμάτωση

Στο επίπεδο της Ε.Κ. και εν συνεχεία της Ε.Ε. μια πολιτική στρατηγική για την προώθηση της ισότητας των φύλων βασισμένη στην ίση αντιμετώπιση καθιερώθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και έπειτα συμπληρώθηκε από τη δεκαετία του 1980 από την αναγνώριση των ίσων ευκαιριών. Αυτή η συνεργασία με τη σειρά της συμπληρώθηκε από τον παράγοντα της ισότητας των φύλων (Rees, 1998).

Η αρχή της ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει συμπεριληφθεί στο άρθρο 119 της συνθήκης της Ρώμης, η οποία θεσπίστηκε το 1957 σχετικά με την ισότητα αποδοχών. Αυτή μετά προεκτάθηκε με την πράξη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για την πρόσβαση στην απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση. Η ίση αντιμετώπιση, όπως αναγνωρίστηκε και προασπίστηκε από την Ε.Ε., ήταν το αντικείμενο δέκα οδηγιών και κάλυπταν την ισότητα αποδοχών, την πρόσβαση στην απασχόληση, την κατάρτιση και την επαγγελματική ανέλιξη, τις συνθήκες εργασίας, ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου του επαγγελματικού καθεστώτος για μισθωτούς και ανεξάρτητους εργαζόμενους. Ωστόσο, οι τομείς δράσης για την ίση μεταχείριση διευρύνθηκαν με την υπογραφή της συνθήκης του Άμστερνταμ και συγκεκριμένα του άρθρου 13 της συνθήκης για την καταπολέμηση των διακρίσεων γενικότερα. Με βάση αυτό το άρθρο ψηφίστηκε το 2004 νέα οδηγία για την ίση αντιμετώπιση, η οποία διέυρυνε την εν λόγω αρχή με την πρόσβαση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα στους περιορισμούς στον οικονομικό τομέα, ο αντίκτυπος των ευρωπαϊκών οδηγιών περιορίστηκε με την αντίσταση των κρατών μελών αναφορικά με την εφαρμογή των ευρωπαϊκών νομοθετικών προτύπων. Ο

κύριος περιορισμός έγκειται στην πιθανότητα συσσωρευμένης απώλειας περιεχομένου μέσω των διαδικασιών μεταφοράς των εν λόγω πρότυπων.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οδηγία του 1976 για την ίση αντιμετώπιση ήταν το πρώτο διεθνές κείμενο (ακόμα και πριν την σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών το 1979), το οποίο προτείνει τη δυνατότητα ίσων ευκαιριών μέσα από θετικές δράσεις. Η δημιουργία ίσων ευκαιριών συμπληρωματικά με την ίση μεταχείριση, παρόλο αυτά δεν εμφανίστηκε ουσιαστικά παρά μόνο στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Προγράμματα βασισμένα σε όργανα συγχρηματοδότησης για έργα, τα οποία στοχεύουν στην άρση των εμποδίων για την συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας θεσπίστηκαν από το 1982. Ως μέρος του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (ΕΚΤ) αυτά τα προγράμματα δράσης επέτρεψαν στην Ε.Κ. να επέμβει στην προώθηση των ίσων ευκαιριών κατά την προσφορά και την ζήτηση εργασίας (κατάρτιση, επαγγελματική επανακατάρτιση και την καταπολέμηση της επαγγελματικής απομόνωσης). Η παρουσία των προγραμμάτων σήμαινε, επίσης ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούσε να διευρύνει τον τομέα των δημόσιων πολιτικών σε ζητήματα, όπως η εργασία κατ' οίκον, υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, πολιτική εκπροσώπηση, η υγεία των γυναικών και η σεξουαλική παρενόχληση, τα οποία βρίσκονται πέρα από την νομική ισχύ του άρθρου 119. Το κανονιστικό πλαίσιο αναφορικά με τις ίσες ευκαιρίες παρέμεινε ιδιαίτερα περιοριστικό, ωστόσο τη δεκαετία του 1980 περιορίστηκε με μια σύσταση του Συμβουλίου από τον Δεκέμβριο 1984, «για την προώθηση των θετικών δράσεων για τις γυναίκες». Αυτό το κείμενο περιορίστηκε στην αγορά εργασίας και παρέμεινε επιφυλακτικό στη διατύπωσή του: προτάθηκε στα κράτη μέλη η θέσπιση νομοθετικών πράξεων για την αντιστάθμιση των αδικιών, τις οποίες αντιμετώπισαν οι γυναίκες, αλλά δεν προτάθηκε συγκεκριμένος τρόπος εφαρμογής ή παράδειγμα ενός συστήματος προώθησης, και δεν τέθηκε καν υπό την μορφή «ορθής πρακτικής». Ο Κοινοτικός Χάρτης των Κοινωνικών Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων θεσπίστηκε το 1989 (με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο) ήταν η πρώτη νομοθετική πράξη, η οποία ανέφερε ότι οι ίσες ευκαιρίες για τους άντρες και τις γυναίκες έπρεπε να δημιουργηθούν παράλληλα

με την ίση αντιμετώπιση. Επιπλέον, στα προγράμματα εργασίας, τα οποία σχετίζονται με την εφαρμογή αυτού του Χάρτη, η Επιτροπή εξήγησε ότι «βλέπει την αποστολή της ως εξασφάλιση για το γεγονός ότι η επίσημη ισότητα μπορεί να γίνει ουσιαστική ισότητα».

Μετά από την λήψη των μέτρων θετικών δράσεων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, το 1992 αποτέλεσε σημείο καμπής στην επισημοποίηση της αρχής της ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτή ήταν η χρονιά, κατά την οποία υπογράφηκε η συνθήκη του Μάαστριχτ κι η χρονιά της ψήφισης της οδηγίας για την υγεία και την ασφάλεια των εγκύων εργαζόμενων. Αυτή ήταν η πρώτη νομοθετική πράξη, η οποία αναγνώρισε την ανάγκη να αντιμετωπίζονται οι γυναίκες διαφορετικά από τους άντρες σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, ώστε να προαχθεί ένα πιο ισότιμο αποτέλεσμα αναφορικά με την πρόσβαση στην απασχόληση. Επομένως, ήταν μέρος της λογικής για τις ίσες ευκαιρίες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες ως ομάδα επωφελούνται από την διαφορετική αντιμετώπιση, ώστε να αποζημιωθούν για τις υπάρχουσες αδικίες. Παράλληλα με αυτό, η συνθήκη του Μάαστριχτ περιείχε το πρωτόκολλο με αριθμό 14 για την κοινωνική πολιτική, μια «απόφαση για την κοινωνική πολιτική», η οποία περιόριζε την δράση της Ε.Κ. για τον τομέα της ισότητας των φύλων στην ίση αντιμετώπιση στον χώρο εργασίας (και πλέον όχι απλά ισότητα αποδοχών, η οποία ήταν η μόνη εγγύηση, που παρείχε η συνθήκη ως τότε) και προπαντός ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας. Αυτή η διάταξη, η οποία τελικά έγινε αποδεκτή από το Ηνωμένο Βασίλειο, ενσωματώθηκε στο σώμα της συνθήκης και διαμορφώθηκε στο Άμστερνταμ το 1997. Το άρθρο 141 (πρώην άρθρο 119) αναγνωρίζει στην τέταρτη παράγραφο τη δυνατότητα των κρατών μελών να σχεδιάσουν μέτρα θετικής δράσης στην αγορά εργασίας υπέρ αυτού, που αποκαλείται το «λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου». Αυτό το βήμα (το πρώτο μέρος, του οποίου ολοκληρώθηκε στο Μάαστριχτ) ήταν σημαντικό, καθώς ήταν αντίθετο στον ελεύθερο ορισμό της ισότητας των φύλων ως απλά ίσης αντιμετώπισης και επιβεβαίωνε τη νομιμότητα της αρχής των ίσων ευκαιριών. Συνολικά, οι θετικές δράσεις, όπως εφαρμόστηκαν από την ΕΚ και μετέπειτα από την Ε.Ε. (κι όχι όπως είχαν εγκριθεί ή προταθεί) δεν θεωρήθηκαν ικανοποιητικές

κι είχαν περιορισμένο αντίκτυπο, σε κάποιες περιπτώσεις ήταν ακόμα και αντιπαραγωγικές. Οι θετικές δράσεις και η θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων υπέρ των γυναικών έχουν ωστόσο, επωφεληθεί από το ανανεωμένο ενδιαφέρον σε ευρωπαϊκό επίπεδο με την προτεινόμενη οδηγία, η οποία παρουσιάστηκε το 2012 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την παρουσία των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιρειών και των δημοσίων επιχειρήσεων, η οποία έχει στόχο οι γυναίκες να αποτελούν το 40 τοις εκατό.

Αναφορικά με την επιθυμία προώθησης της ίσης επίδρασης στην πολιτική των φύλων και στην ενσωμάτωση των φύλων, εμφανίστηκε πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό κείμενο το 1991, αλλά εγκρίθηκε ως πολιτική στρατηγική για την Ε.Ε. μετά τη Διάσκεψη του Πεκίνου το 1995. Τελικά ενσωματώθηκαν στο πρωτογενές δίκαιο στο Άμστερνταμ το 1997. Η κομβική στιγμή για τη εμφάνιση της ενσωμάτωσης των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Το άρθρο 3.2 της συνθήκης του Άμστερνταμ πρότεινε την περιγραφή της ενσωμάτωσης των φύλων (παρόλο που δεν χρησιμοποίησε την έκφραση) και επικύρωσε τη γενίκευση αυτής της αρχής σε όλες τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Παρόλο που αυτή η διάταξη δεν είχε άμεση επίδραση, μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτέλεσε «πολιτική κάλυψη για την ενσωμάτωση των φύλων (Hafner-Burton and Pollack, 2000). Αυτή η προσέγγιση παρουσιάστηκε γενικά ως μια εναλλακτική λύση για την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες. Πράγματι, παρείχε έναν τρόπο, ώστε να παρακάμπτεται η νομοθετική και δημοσιονομική διστακτικότητα των κρατών μελών. Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 υπήρξε μια περίοδος κρίσης για την Ε.Κ. συνολικά και για την κοινωνική πολιτική συγκεκριμένα. Ολόκληρη η κοινωνική πολιτική επλήγη λόγω της έλλειψης πολιτικής βούλησης των εθνικών κυβερνήσεων, της γενικής μείωσης στις κοινωνικές δαπάνες κι της αντίδρασης των συνδικαλιστικών φορέων των εργαζομένων σε κάθε είδους κοινωνική ρύθμιση. Η θέσπιση του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων το 1989 (στην οποία το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετείχε) υπό τη μορφή απλής υπεύθυνης δήλωσης είναι χαρακτηριστικό αυτής της συγκυρίας. Αυτό είχε άμεσο αντίκτυπο στην πολιτική για την ισότητα των φύλων και

συγκεκριμένα επηρέασε τις οδηγίες. Η νομοθετική πρωτοβουλία της Ε.Κ. αποδυναμώθηκε συνολικά σε αυτή την περίοδο. Μετά το βέτο του Ηνωμένου Βασιλείου, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αποσύρει τις προτάσεις της για την εργασία μερικής απασχόλησης, την αντιστροφή του βάρους της απόδειξης σε θέματα διακρίσεων και γονικής άδειας. Συγκεκριμένα, η νομοθετική πράξη επλήγη και η ενσωμάτωση των φύλων ήταν μέρος των πρώτων μη δεσμευτικών μέτρων, τα οποία ήταν ικανά να παρακάμψουν τους νομοθετικούς περιορισμούς, οι οποίοι επιβλήθηκαν από τα κράτη μέλη. Συγκριτικά με την διστακτικότητα των κρατών μελών και των οικονομικών περιορισμών, τους οποίους αυτά επέβαλαν, η ενσωμάτωση των φύλων είχε το πλεονέκτημα να είναι ένα μέτρο, το οποίο εκ των προτέρων δεν απαιτούσε την κατανομή συγκεκριμένου προϋπολογισμού. Αυτό ήταν άμεση εναντίωση στα αποτελέσματα των οδηγιών και στη λειτουργία των θετικών δράσεων. Επομένως, η ενσωμάτωση των φύλων ανταποκρίθηκε (για την πολιτική ισότητας των φύλων) στην ευρέως αναλυμένη εξέλιξη των ευρωπαϊκών μη δεσμευτικών κανόνων δικαίου, στην κατάργηση των νομοθετικών ρυθμίσεων και στους νέους τρόπους διακυβέρνησης (Beveridge, 2012; Boussagnet et al., 2011).

Προκειμένου να προσδιοριστούν οι διαφορετικές αντιλήψεις της αρχής της ισότητας των φύλων (ίση αντιμετώπιση, ίσες ευκαιρίες, ενσωμάτωση των φύλων) ιδιαίτερα στην Ε.Ε., είναι ενδιαφέρον να γίνει η σύνδεση ανάμεσα σε αυτές τις αντιλήψεις και τις δυναμικές, οι οποίες οδηγούν τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης. Σύμφωνα με τον Φριτς Σαρπφ (1999), η διαδικασία της ευρωπαϊκής οικονομικής ενσωμάτωσης οδηγείται κυρίως από δύο συμπληρωματικές δυναμικές: την ειδική διαπραγμάτευση και την βελτίωση της αγοράς. Η πρώτη αντανάκλαται στα μέτρα της αρνητικής ενσωμάτωσης και η δεύτερη στα μέτρα τόσο της αρνητικής, όσο και της θετικής ενσωμάτωσης.

Όσον αφορά την ισότητα των φύλων, η δυναμική της ειδικής διαπραγμάτευσης είναι συνεπής με την ίση αντιμετώπιση. Η καθιέρωση των αγορών οδηγεί στην δυνατότητα δημιουργίας κανόνων για την βελτίωση της ροής των αγορών. Η ενσωμάτωση του άρθρου 119 στη συνθήκη της Ρώμης συμβαδίζει σε ένα μέρος

με αυτή τη λογική: στοχεύει στην εναρμόνιση των συστημάτων αμοιβών για τους άντρες και τις γυναίκες, κι επομένως των κοινωνικών δαπανών για τους εργοδότες, ώστε να καθιερωθεί πιο θεμιτός ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη μέλη. Το φιλελεύθερο μοντέλο της ίσης μεταχείρισης βρίσκεται, επίσης, πίσω από την αρχή του άμεσου αποτελέσματος, το οποίο δημιουργήθηκε από το Δικαστήριο και του οποίου η εγκυρότητα αναγνωρίστηκε στον τομέα των ίσων αποδοχών ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Η Ε.Κ. παραχώρησε άμεσα τα δικαιώματα στα φυσικά πρόσωπα χωρίς να είναι απαραίτητη η μεσολάβηση των κρατών. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, συνεπώς, να επωφεληθούν από αυτά τα δικαιώματα ανεξαρτήτως εθνικής ή σεξουαλικής ταυτότητας.

Η ίση αντιμετώπιση και η ειδική διαπραγμάτευση είναι βαθιά, ακόμα και ιδεολογικά, συνδεδεμένες βάσει της φιλελεύθερης θεωρίας, η οποία στηρίζεται στην απεριόριστη ελευθερία των φορέων. Αυτή η εγγύηση της ατομικής ελευθερίας επιβλήθηκε από τον νόμο κι από την τυπική ισότητα. Επιπλέον, η επικράτηση αυτού του μοντέλου εμπόδιζε για μεγάλο χρονικό διάστημα την αναγνώριση των ίσων ευκαιριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πράγματι, αυτό το μοντέλο βασίζεται στην ελεύθερη δράση μεμονωμένων ατόμων, ενώ οι ίσες ευκαιρίες βασίζονται στην αναγνώριση των γυναικών ως σύνολο. Αντιμετωπίζει τις γυναίκες συνολικά ως θύματα διακρίσεων και επιδιώκει την εφαρμογή προσωρινών μέτρων, τα οποία παραβιάζουν την ίση αντιμετώπιση υπέρ όλων των γυναικών ως κοινωνικής ομάδας.

Με τα μέτρα για την βελτίωση της αγοράς, μετακινούμαστε από την εγγύηση των δικαιωμάτων στην εφαρμογή των δικαιωμάτων μέσα από την κατεύθυνση ή την ανακατεύθυνση των δυνάμεων της αγοράς. Αυτή η δυναμική συμβαδίζει με την στρατηγική ίσων ευκαιριών. Η βελτίωση της αγοράς εκπληρώνει την επιθυμία της επέμβασης του πολιτικού συστήματος, ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς. Η αρχή των ίσων ευκαιριών μπορεί να θεωρηθεί αποτέλεσμα των παρεμβατικών μέτρων, τα οποία στοχεύουν στην βελτίωση της θέσης των γυναικών στην αγορά εργασίας. Θεωρούμε τις πρωτοβουλίες της Ε.Κ. για τη μητρότητα, τις υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και την σεξουαλική παρενόχληση-

που θεωρούνται έμμεσα εμπόδια για την γυναικεία απασχόληση-κάποια από τα μέτρα, τα οποία ρυθμίζουν τις συνθήκες εργασίας.

Τέλος, μπορούμε να θεωρήσουμε την ενσωμάτωση των φύλων ως ένα μέρος μιας τρίτης δυναμικής κοινωνικής μηχανικής. Η ενσωμάτωση των φύλων βασίζεται σε ένα συστημικό όραμα της κοινωνίας και της δημόσιας δράσης. Ο στόχος είναι ιδιαίτερα ευρύς. Στοχεύει στην τροποποίηση της κοινωνικής δομής των αρσενικών και θηλυκών ταυτοτήτων και εργασιών, ρόλων και λειτουργιών, που αποδίδονται σε κάθε φύλο στην δημόσια και ιδιωτική σφαίρα και συνδέονται με δομημένες ταυτότητες φύλων και στις αξίες, που τις τροφοδοτούν. Η κοινωνική μηχανική στοχεύει στο να δράσει στα εσωτερικά σύνορα της κοινωνίας, να επαναπροσδιορίσει τα όρια ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες, να αναδομήσει τις σχέσεις ανάμεσα στα φύλα και επομένως να καταργήσει τα ιεραρχικά εμπόδια, τα οποία διαχωρίζουν τα φύλα σε πολλούς τομείς (Hirdman, 1994; King, 2007). Είναι η ίδια λογική της κοινωνικής αλλαγής, η αναδιαμόρφωση αυτού, που η φεμινιστική θεωρία ονομάζει συμβάσεις των φύλων, συγκεκριμένη σε κάθε κοινωνικό σύστημα. Γενικότερα, προχωρώντας από το στάδιο της οικονομικής ενσωμάτωσης, το επίκεντρο στρέφεται στην πολιτεία, στην επέμβαση στην ίδια την κοινωνία μέσω της πολιτικής διαδικασίας.

Υπάρχει ένα είδος παραλληλισμού ανάμεσα στα στάδια της οικονομικής και στη συνέχεια της πολιτικής ενσωμάτωσης στην Ε.Ε. και στα είδη των οργάνων της δημόσιας δράσης, τα οποία εφαρμόστηκαν επιτυχώς στον τομέα της ισότητας των φύλων. Το κοινό χαρακτηριστικό είναι ότι εντάσσονται όλα στην λογική της αγοράς.

II. Τι είναι η ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων;

Τι σημαίνει η ανάλυση της πολιτικής για την ισότητα των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Ποιες είναι οι θεματικές και αναλυτικές επιπτώσεις της μελέτης μιας δημόσιας πολιτικής, η οποία αποτελείται από παρεμβάσεις των ευρωπαϊκών θεσμών υπέρ της ισότητας ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες;

A. Το καθεστώς των φύλων στην Ε.Ε.: μεταξύ της ισότητας και της αγοράς

Από θεματική άποψη, η επέμβαση για την προώθηση της ισότητας των φύλων όπως αναπτύχθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι μοναδική. Για περισσότερο από πενήντα χρόνια η πολιτική για την ισότητα των φύλων αποτελούσε μέρος του τομέα της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, είτε μέσω της αρχικής θέσης του άρθρου αναφοράς (το άρθρο 119, το οποίο μετατράπηκε στο άρθρο 141 και εν συνεχεία στο άρθρο 157 της συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης[ΣΛΕΕ]), μέσα από τους στόχους της ή μέσω των θεσμικών της δημιουργιών. Αυτό σημαίνει ότι ανήκει στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, χαρακτηριστικό της Ε.Κ. ως «ρυθμιστικό κράτος» σύμφωνα με τον ορισμό Τζιανντομενίκο Μαχόνε (1996), παρόλο που η πολιτική για την ισότητα των φύλων είναι αξιοσημείωτη για την σχετικά ταχεία εφαρμογή της ανακατανομής από την αρχή της δεκαετίας του 1980. Σημαίνει, επίσης, ότι ανήκει σε ένα συγκεκριμένο είδος κοινωνικής πολιτικής, η οποία συμπίπτει μερικώς με τις εθνικές πολιτικές στο βαθμό, που η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική έπρεπε να αναπτυχθεί στο περιθώριο των εθνικών επεμβάσεων στον κοινωνικό τομέα λόγω σημαντικών περιορισμών, τόσο οικονομικών όσο και θεσμικών. Τέλος, αυτό σημαίνει ότι με τους ίδιους της τους στόχους η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική διαχωρίζεται από τις εθνικές πολιτικές. Αν ακολουθήσουμε τους Λίμπφριντ και Πίρσον (1995, σελ. 287) και χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό των στόχων της κοινωνικής πολιτικής του Τ.Χ. Μάρσαλ, τότε η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική υφίσταται, αλλά κατέχει μια συγκεκριμένη σχέση με την αγορά. Ομοίως, η ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων δεν έρχεται σε αντίθεση με το χαρακτηριστικό της στενής σύνδεσης με την διαδικασία δημιουργίας της αγοράς, η οποία είναι κοινή για την ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική, γενικότερα.

Σε αυτό το πλαίσιο, σημαίνει ότι το καθεστώς των δύο φύλων της Ε.Κ. και στη συνέχεια της Ε.Ε. χαρακτηρίστηκε από μια ιδιαίτερη σχέση με την αγορά. Η σχέση με την αγορά ήταν ένα συστατικό της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισότητα των φύλων, το οποίο εξελίχθηκε μέσα σε ένα πολιτικό σύστημα, το οποίο θεμελιώθηκε στον οικονομικό φιλελευθερισμό με τον αρχικό στόχο να

αναπτυχθεί η ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου, των αγαθών, των υπηρεσιών και των εργαζομένων. Το μεγαλύτερο μέρος της φεμινιστικής κριτικής τονίζει το άλυτο δίλημμα μιας πολιτικής αντιμετώπισης των ανισοτήτων, κατά την οποία ο επίσημος διάλογος θέτει αυτή την προτεραιότητα κάτω από αυτή της αναζήτησης της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Επισημαίνουν, επίσης, το γεγονός ότι τα εργαλεία αυτής της πολιτικής βασίζονται στην κυριαρχία της αγοράς κι είναι μέρος ενός νεοφιλελεύθερου εγχειρήματος, το οποίο συμμετέχει στις αυξανόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων (Elman, 2007; Kantola, 2010b; Kantola and Squires, 2012). Ακόμα, αυτή η πολιτική, που επιβλήθηκε από την αγορά δημιούργησε μη αμελητέα (αν και συχνά αναπάντεχα) αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένου ενός σχετικά φιλόδοξου χώρου για μεταρρυθμίσεις ως μια εναλλακτική σε αυτή των κρατών μελών. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, επομένως, η πολιτική της ισότητας των φύλων φάνηκε να αποτελεί εξαίρεση, η οποία ήρθε σε αντίθεση με τα πενιχρά επιτεύγματα της κοινωνικής Ευρώπης (Leibfried and Pierson, 1996; Pierson, 1996). Ορισμένες μελέτες, συγκεκριμένα αυτές της Άννα φαν ντερ Φλόιτεν (2005; 2007), παρέχουν μια ανάλυση των λόγων, για τους οποίους η πολιτική προώθησης της ισότητας των φύλων και η συχνά δαπανηρή νομοθεσία κατά των διακρίσεων υπέρ των γυναικών ήταν δυνατόν να αναπτυχθούν σε τέτοιο περιβάλλον.

Ωστόσο, αντί να δημιουργηθεί μια διττή αντίθεση ανάμεσα στο πρότυπο της αγοράς από τη μια μεριά και στο πρότυπο για την ισότητα των φύλων από την άλλη, θα ήταν πιο χρήσιμο να σκεφτεί κανείς τη συσχέτιση μεταξύ της αγοράς και της ισότητας των φύλων. Οι δημόσιες πολιτικές γενικά κι αυτές, οι οποίες προορίζονται για την προώθηση της ισότητας των φύλων συγκεκριμένα, χαρακτηρίζονται από μια «αντιθετική σύνδεση» αναφορικά με τις γυναίκες (χειραφέτηση, θεσμοποίηση, προστασία) (Commaille, 2001). Ωστόσο, μια από τις ιδιαιτερότητες των δράσεων της Ε.Ε. σε αυτόν τον τομέα είναι η ικανότητα αποφυγής αιτιολόγησης της αντίθεσης και της διάστασης ανάμεσα στα δύο πρότυπα της ισότητας των φύλων και της αγοράς. Είναι σε θέση να δημιουργήσει μια άτυπη συμμαχία ανάμεσα σε αυτούς τους δύο

πόλους. Το καθεστώς της Ε.Ε. για τα δύο φύλα συνδέει το πρότυπο της αγοράς και το πρότυπο της ισότητας των φύλων περισσότερο από ότι τα αντιπαραθέτει, ενώνοντάς τα με έναν συγκεκριμένο συνδυασμό. Αυτή η εξειδίκευση ανταποκρίνεται σε αυτό, το οποίο ο Σάιμον Χιξ τόνισε σε έναν άλλο τομέα, ο οποίος αφορά τον πολιτικό προσανατολισμό του ευρωπαϊκού πολιτικού συστήματος. Τα επιτεύγματά του δεν μπορούν να αποδοθούν εξ ολοκλήρου είτε στο νεοφιλελεύθερο στρατόπεδο ή σε αυτό της κοινωνικής δημοκρατίας: «ο νεοφιλελευθερισμός συναντάει την κοινωνική αγορά κι αυτό έχει δημιουργήσει ένα συγκεκριμένο ρυθμιστικό καθεστώς» (Hix, 2005, σελ. 269). Η ιδέα ενός συγκεκριμένου ανάμεσα στον οικονομικό φιλελευθερισμό και στο πολιτιστικό φιλελευθερισμό απεικονίζει αυτές τις αμφισημίες στην πολιτική της ισότητας των φύλων. Η Ε.Ε. είναι ένα σύστημα, το οποίο διαθέτει μια μεγάλη θέση για τον οικονομικό φιλελευθερισμό, αλλά ταυτόχρονα αναγνωρίζει τις αξίες του πολιτισμικού φιλελευθερισμού ως βασικά συστατικά και τις υπερασπίζεται και τις προωθεί. Η ευρωπαϊκή δημόσια δράση σχετικά με την προώθηση της ισότητας των φύλων χαρακτηρίζεται, επομένως, από έναν αρχικό συνδυασμό, ο οποίος χρησιμοποιεί τον αγώνα κατά των διακρίσεων λόγω του φύλου για μακροοικονομικούς στόχους από τη μια μεριά, παράλληλα με μια ουσιαστική ανησυχία για την προστασία των ουσιαστικών δικαιωμάτων εκείνων, που κινδυνεύουν να υποστούν διακρίσεις από την άλλη.

Συνεπώς, είναι πιο εποικοδομητικό να υπερνικήσουμε αυτό, που τελικά είναι μόνο ένα επιφανειακό παράδοξο μεταξύ των προτύπων της ισότητας των φύλων και της αγοράς. Την εξέλιξη του δεσμού μεταξύ αυτών των δύο πόλων και τη σχετική τους ισορροπία με το πέρασμα του χρόνου χρησιμοποιεί αυτό το βιβλίο, για να διασαφηνίσει τη σημασία των αλλαγών της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισότητα των φύλων.

Β. Ευρωπαϊκή δημόσια πολιτική: ιδιαιτερότητες και σύγκριση

Η επεξεργασία της ευρωπαϊκής πολιτικής έχει, επίσης, αναλυτικές επιπτώσεις. Μετά την λεγόμενη «αλλαγή πολιτικής» στις ευρωπαϊκές

σπουδές, δημιουργήθηκε μια διαμάχη μεταξύ των ειδικών για τις ευρωπαϊκές σπουδές και των ειδικών για την δημόσια πολιτική στο ζήτημα σχετικά με τον βαθμό, στον οποίο οι ευρωπαϊκές πολιτικές είναι ακριβώς το ίδιο με άλλες πολιτικές και συνεπώς μπορούν να συγκριθούν με άλλα είδη δημόσιων πολιτικών (Dehousse, 2014). Δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων, που αναφέρθηκαν παραπάνω, είναι δυνατόν η ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων να αναλυθεί, όπως άλλες κοινωνικές πολιτικές ή πολιτικές για την ισότητα των φύλων, ειδικά σε εθνικό επίπεδο;

Οι ευρωπαϊκές δημόσιες πολιτικές, καθώς και οι παρεμβάσεις στην κοινωνική πολιτική, αναμφίβολα έχουν συγκεκριμένα συμπεράσματα, αλλά έχουν επίσης και συγκεκριμένους τρόπους επεξεργασίας, λήψης αποφάσεων και εφαρμογής. Ωστόσο, συγκεκριμένο ή άτυπο δεν σημαίνει μη συγκρίσιμο. Αντί να θεωρήσουμε ότι υπάρχει πλήρης αντίθεση μεταξύ των ευρωπαϊκών και των εθνικών δημόσιων πολιτικών, αντίθετα μπορούμε να θεωρήσουμε «την ευρωπαϊκή δημόσια πολιτική τομέα πειραματισμού για τις αλλαγές, που αφορούν ένα μεγάλο εύρος δημόσιων πολιτικών» (Hassenteufel and Surel, 2000). Πράγματι, οι αδιαμφισβήτητες ιδιαιτερότητες στην ευρωπαϊκή πολιτική (σε επίπεδο λήψης αποφάσεων και πολλαπλών εφαρμογών, επικράτηση των ρυθμιστικών πολιτικών και αρμοδιοτήτων: έλλειψη ενός κεντρικού κρατικού φορέα, έλλειψη ενός άμεσου δεσμού μεταξύ της δημόσιας πολιτικής και της δημόσιας εκπροσώπησης, υψηλό επίπεδο τεχνικών λεπτομερειών) μπορούν να θεωρηθούν τάση, η οποία υπάρχει στην δημόσια πολιτική σε εθνικό επίπεδο. Από αυτή τη μεριά η ευρωπαϊκή δημόσια πολιτική δεν εμφανίζεται ανασταλτική στις θεωρητικές δομές της πολιτικής επιστήμης. Η χρήση των ίδιων εργαλείων μεθοδολογίας και ανάλυσης μας επιτρέπει να διατηρήσουμε την δυνατότητα διαλόγου και συμβατότητας ανάμεσα στις μελέτες των ευρωπαϊκών δημόσιων δράσεων και εκείνων σε άλλα επίπεδα λήψης πολιτικών αποφάσεων. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές μπορούν, επίσης, να θεωρηθούν ένα εργαστήριο ή ακόμα κι ένας μεγεθυντικός φακός μέσω του οποίου μπορούν να αναλυθούν οι αλλαγές

στο φύλο από τις δημόσιες δράσεις στις δυτικές κοινωνίες. Αυτό το μονοπάτι θα ακολουθήσει αυτό το βιβλίο.

III. Παρακολούθηση των αλλαγών της ευρωπαϊκής πολιτικής της ισότητας των φύλων

Από άποψη ανάλυσης ή μεθοδολογίας, ένας από τους σκοπούς αυτού του βιβλίου αποτελεί τη συμμετοχή σε αυτό, που ονομάστηκε «κοινωνιολογική αλλαγή» στις ευρωπαϊκές σπουδές. Η αναζήτηση των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων για την ανάλυση της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης είναι μέρος μιας πρόσφατης τάσης στην ερευνητική βιβλιογραφία (Favell and Guiraudon, 2010; Mérand and Saurugger, 2010). Αυτό συμπληρώνει την κυρίαρχη θεσμική προσέγγιση της βιβλιογραφίας για την ευρωπαϊκή πολιτική, η οποία οδήγησε στην υποβάθμιση του ρόλου, του βάρους και της δημιουργικότητας των φορέων, αλλά και των προτιμήσεων και των στρατηγικών τους (Woll and Jacquot, 2010).

A. Μεθοδολογικές παρατηρήσεις

Η έρευνα για αυτό το βιβλίο πραγματοποιήθηκε με τη χρήση μιας ποιοτικής προσέγγισης. Βασίστηκε σε ένα πεδίο έρευνας, το οποίο πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις, πρώτα μεταξύ του 2000 και του 2006 και στη συνέχεια το 2012 και το 2013. Αυτή η προσέγγιση στόχευε στη συλλογή τριών διαφορετικών ειδών αρχικού υλικού: γραπτό, προφορικό και οικονομικό.

Οι γραπτές πηγές αποτελούνταν από πρωτογενή και δευτερογενή τεκμηρίωση. Αυτό το εμπειρικό υλικό αντιπροσωπεύει μια τεράστια πηγή δεδομένων, η οποία είναι ουσιαστική από την άποψη της ανάλυσης και του μεγάλου όγκου. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η δυσκολία δεν είναι τόσο στην πρόσβαση στα έγγραφα, αλλά περισσότερο στην αξιοποίηση του τεράστιου όγκου των διαθέσιμων πληροφοριών. Επιπλέον, στην κοινότητα δικαίου είναι ουσιαστικό να λαμβάνονται υπόψη οι νομικοί κανόνες (καθώς και της νομολογίας), τόσο λόγω αυτών που προβλέπουν, όσο και των πρακτικών, που δημιουργούν (Dehousse,

1998). Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις πρωτογενείς πηγές, η γκρίζα βιβλιογραφία (φυλλάδια, οδηγοί, εσωτερικές και εξωτερικές αξιολογήσεις, δεσμευτικές και μη δεσμευτικές πράξεις των θεσμικών οργάνων, πλήρεις κοινοβουλευτικές ακροάσεις, κλπ.) των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων συλλέχθηκε και αναλύθηκε. Αυτό περιλαμβάνει κυρίως διοικητικές, κοινοβουλευτικές εκθέσεις και εκθέσεις ειδικών και εξειδικευμένο τύπο (ενημερωτικές επιστολές από ΜΚΟ ενεργές στον τομέα της ισότητας των φύλων κι από την Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συγκεκριμένα, δελτία τύπου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο). Έγινε, επίσης, έρευνα σε δύο είδη αρχείων: στα αρχεία του κέντρου τεκμηρίωσης του *Service des Droits des Femmes* (Υπηρεσία για τα Δικαιώματα των Γυναικών) στη Γαλλία, στα οποία συγκεντρώνονται πολλά έγγραφα σχετικά με την προετοιμασία και την διεξαγωγή της Διάσκεψης του Πεκίνου. Έγινε, επίσης, έρευνα στα προσωπικά αρχεία ενός πρώην μέλους της Μονάδας Ίσων Ευκαιριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι προφορικές πηγές αποτελούνταν από μια σειρά ημί-άμεσων συνεντεύξεων με εμπλεκόμενους φορείς στην πολιτική διαδικασία σχετικά με την ισότητα των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τα μέσα της δεκαετίας του 1970. Αυτές οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν για σκοπούς πληροφόρησης και κατανόησης, ώστε να συμπληρώσουν τα δεδομένα από τις τεκμηριωτικές πηγές, αλλά και για να καταστεί δυνατή η κατανόηση της σημασίας, που αυτοί οι φορείς έδωσαν στις πρακτικές της Ευρώπης, τις στρατηγικές της, τις προτιμήσεις της και τις εκπροσωπήσεις της. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 82 συνεντεύξεις. Η λίστα συμμετεχόντων μπορεί να βρεθεί στα προσαρτήματα και αποκαλύπτει ένα δυνατό αρχικό εύρημα: η δημόσια δράση για τις ανισότητες μεταξύ των φύλων θεωρείται γυναικείο ζήτημα και η συντριπτική πλειοψηφία όσων εμπλέκονται στη διαχείρισή της είναι γυναίκες.

Τα οικονομικά δεδομένα αποτελούν το τρίτο είδος πηγής, που συλλέχθηκε. Αυτή η πλευρά της ευρωπαϊκής δημόσιας πολιτικής μελετάται σπάνια στη βιβλιογραφία, η οποία επικεντρώνεται περισσότερο στα θεσμικά θέματα. Αν η έννοια της Ε.Ε. ως «ρυθμιστικό κράτος» (Majone, 1996) μας επιτρέψει να διασαφηνίσουμε τη λειτουργία της, ο ρόλος της κατανομής των πόρων δεν απουσιάζει πλήρως, συμπεριλαμβανομένου αυτού αναφορικά με τους κοινωνικούς κανονισμούς. Το εμπειρικό έργο, που πραγματοποιήθηκε σε αυτό τον τομέα, δηλαδή στη διαλογή των ετήσιων προϋπολογισμών της Ε.Κ. και στη συνέχεια της Ε.Ε., η οποία εμφανίζεται στην *Επίσημη Εφημερίδα* μεταξύ 1974 και 2012, αποκάλυψε πολυάριθμα εμπόδια στη χρήση αυτών των δημοσιονομικών στοιχείων (έλλειψη δεδομένων με βάση το φύλο, συγχρηματοδότηση, κλιμάκωση των καταβολών, αλλαγές στην ονομαστική αξία των κονδυλίων του προϋπολογισμού, ανάγκη να διορθωθούν τα ανεπεξέργαστα δεδομένα, κτλ). Ακόμα, μια συστηματική διαμήκης και ποιοτική ανάλυση της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης σχετικά με την ισότητα των φύλων είναι ιδιαίτερα ισχυρή για την αποκάλυψη των αλλαγών, που συνέβησαν και παρέχουν νέες προοπτικές στην εξέλιξη των σχέσεων ισχύος και στη σύνθεση των θεσμών και των φορέων.

Τέλος, τα δεδομένα, που συλλέχθηκαν, αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας τη μέθοδο ανίχνευσης της διαδικασίας και αιτιώδεις χρονικές αλληλουχίες, προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι μετασχηματισμοί στην πολιτική διαδικασία σχετικά με την ισότητα των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Mahoney, 2012).

Β. Η δομή του βιβλίου

Η ανάλυση της δημόσιας δράσης υπέρ της ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο χωρίζεται σε τρεις κύριες αλληλουχίες. Κάθε μία από τις χρονικές αλληλουχίες αντιστοιχεί σε μια περίοδο της ευρωπαϊκής πολιτικής της ισότητας των φύλων σε έναν συγκεκριμένο ορισμό του καθεστώτος των φύλων της Ε.Κ. και στη συνέχεια της Ε.Ε. Το 2^ο κεφάλαιο, επομένως, παρουσιάζει την περίοδο μεταξύ της υπογραφής της συνθήκης της Ρώμης (1957) και της συνθήκης του Μάαστριχτ (1992). Η πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται από το *πρότυπο της*

εξαίρεσης. Σε αυτό το μοντέλο οι γυναίκες θεωρούνται ξεχωριστή κατηγορία και η δημόσια αντιμετώπιση των ανισοτήτων αποκτά συγκεκριμένη νομιμότητα. Η δράση της Ε.Κ. ήταν κυρίως ρυθμιστική και περιορισμένη στον τομέα της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας. Σε αυτή την περίοδο, η κοινότητα για την πολιτική της ισότητας των φύλων ήταν μικρή και πολύ μαχητική και οι θεσμικές δομές ήταν λίγες και αλληλένδετες. Το κεφάλαιο 4 είναι επικεντρωμένο στην επόμενη περίοδο μεταξύ των συνθηκών του Μάαστριχτ και της Λισαβόνας (2007), η οποία χαρακτηρίζεται από το *πρότυπο της καταπολέμησης των διακρίσεων*. Στο πλαίσιο αυτού του νέου μοντέλου, οι γυναίκες δεν είχαν ιδιαίτερο νομικό καθεστώς σε σχέση με άλλες μειονοτικές κοινωνικές ομάδες. Η δημόσια δράση έδινε γενικά κίνητρα κι ήταν εγκάρσια σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής δράσης κι οι εμπλεκόμενοι φορείς και δομές ήταν πολλαπλές και διαφορετικές. Το κεφάλαιο 5 αναλύει την πιο πρόσφατη περίοδο μετά τη συνθήκη της Λισαβόνας και τα *πρότυπα των δικαιωμάτων*, τα οποία βρίσκονται αυτή τη στιγμή υπό επεξεργασία. Αυτό το πρότυπο αντιστοιχεί στον επαναπροσανατολισμό της πολιτικής της ισότητας των φύλων προς μια πολιτική επικεντρωμένη περισσότερο στο ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων, στο οποίο οι γυναίκες προ παντός θεωρούνται ως υποκείμενα δικαίου, τα οποία υφίστανται διακρίσεις. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η δημόσια δράση επικεντρώθηκε κυρίως στη νομοθετική λειτουργία και η κοινότητα για την πολιτική της ισότητας των φύλων ακολούθησε τη διαδικασία επαγγελματισμού και εξομάλυνσής, θέτοντας στο περιθώριο την μαχητική στάση. Οι θεσμικές δομές της ισότητας των φύλων υποβλήθηκαν, επίσης, σε διαχειριστικό κίνημα στον τομέα της δικαιοσύνης.

Για καθεμία από αυτές τις τρεις περιόδους, αναλύσαμε τις εξελίξεις στην εργασία όσον αφορά τα θεσμικά όργανα, τα οποία είναι υπεύθυνα για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, τους μεμονωμένους και συλλογικούς φορείς, που εμπλέκονται και τις ιδέες και το γνωστικό πλαίσιο όσον αφορά την ισότητα των φύλων. Στα παραπάνω έχουμε προσθέσει γνώσεις για τα όργανα δημόσιας δράσης σε κάθε περίοδο. Η χρήση της ίδιας δομής σε κάθε κεφάλαιο μας

επιτρέπει να συγκρίνουμε συστηματικά τις διάφορες μεταβλητές κατά την εργασία στις αλλαγές στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων.

Παράλληλα με αυτά τα κεφάλαια, μελετώντας από διαχρονική άποψη, το Κεφάλαιο 3 είναι ειδικά αφιερωμένο στην ενσωμάτωση του φύλου, την εμφάνιση και τη θεσμοποίηση του σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρόλο που το κεφάλαιο αυτό βρίσκεται επίσημα στα πρώτα μισά της δεκαετίας του 1990, πρωταρχικός στόχος του είναι να προτείνει μια λεπτομερή ανάλυση αυτού του νέου οργάνου για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και του ρόλου του στην επιτάχυνση και αποκάλυψη των μετασχηματισμών, που συνέβησαν στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων από τότε. Στον τομέα της ανάλυσης της δημόσιας πολιτικής, πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι η αλλαγή μπορεί να συμβεί τόσο πολύ, αν όχι περισσότερο, μέσα από τα όργανα δημόσιας δράσης, όπως μπορεί να γίνει μέσα από μεγάλες νοηματικές δομές ή εξωγενή θεσμικά πλήγματα (Hall, 1993, Streeck and Thelen, 2005)

Σχολιασμός

Η μετάφραση για την διπλωματική μεταπτυχιακή εργασία αποτελεί ευθεία μετάφραση από τα αγγλικά στα ελληνικά.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την μετάφραση του παραπάνω κειμένου γίνεται σαφές ότι το παραπάνω κείμενο είναι τεκμηριωτική μετάφραση, καθώς χρησιμεύει ως τεκμήριο της επικοινωνίας, στο πλαίσιο της κουλτούρας –στόχου, ανάμεσα στο συγγραφέα και το δέκτη του κειμένου πηγή(Nord 1991, σελ 72 στο Munday, 2004).

Επίσης, το παραπάνω κείμενο αποτελεί έκδηλη μετάφραση, μιας και δεν διατείνεται ότι είναι πρωτότυπο κείμενο. Σύμφωνα με τον ορισμό της Χάους (1997, σελ. 66 στο Munday, 2004) «μια έκδηλη μετάφραση είναι αυτή η οποία «έκδηλα» δεν απευθύνεται άμεσα στους δέκτες του μεταφρασμένου κειμένου». Η Χάους πιστεύει (σελ. 112) ότι, στις μεταφράσεις αυτού του είδους, ο μεταφραστής πρέπει να επιδιώκει την ισοδυναμία στα επίπεδα της γλώσσας/κειμένου, του λεκτικού και του είδους. Παρ' όλα αυτά, δεν είναι δυνατό η ατομική κειμενική λειτουργία να είναι ίδια για το κείμενο στόχο και για το κείμενο πηγή, καθώς είναι διαφορετικό το γλωσσικό σύμπαν μέσα στο οποίο λειτουργούν. Για αυτό το λόγο, η Χάους θεωρεί ότι ο μεταφραστής πρέπει να επιδιώκει την επίτευξη μιας «δεύτερου επιπέδου λειτουργικής ισοδυναμίας», μέσω της οποίας το κείμενο στόχος επιτρέπει την πρόσβαση στη λειτουργία του κειμένου πηγή, δίνοντας στους αναγνώστες του κειμένου στόχου τη δυνατότητα να «κρυφακούν» το κείμενο πηγή (Munday, 2004).

Κατά τον σχολιασμό του μεταφράσματος παρατίθενται σε κατηγορίες οι κύριες μεταφραστικές δυσκολίες. Πιο συγκεκριμένα, παρατίθεται η πρόταση του πρωτοτύπου, στη συνέχεια το μετάφρασμα και περαιτέρω σχολιασμός του παραδείγματος κάτω από το πρωτότυπο και το μετάφρασμα, όπου χρειάζεται. Επίσης, οι κύριες μεταφραστικές δυσκολίες παρατίθενται με κουκίδες, ώστε να είναι εμφανείς και ακολουθεί ειδικότερος σχολιασμός για τις μεταφραστικές δυσκολίες, οι οποίες εντοπίστηκαν σε αυτή την κατηγορία.

Πιο αναλυτικά, οι μεταφραστικές δυσκολίες εντοπίστηκαν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Κύρια μεταφραστική δυσκολία ήταν η σύνταξη του κειμένου. Στο κείμενο εντοπίστηκαν πολλές μακροσκελείς προτάσεις με πολλά επίθετα και ουσιαστικά, τα οποία ήταν το ένα δίπλα στο άλλο, γεγονός που απαιτούσε να αφιερωθεί πολύς χρόνος στη μετάφραση της κάθε πρότασης και δυσχέρανε τη διαδικασία της μετάφρασης. Για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών ήταν απαραίτητο να αποσαφηνιστεί, αν οι όροι στα ελληνικά θα μεταφραστούν ως ουσιαστικά, ως επίθετα ή ως επιρρήματα. Επίσης, ένα ακόμα σημαντικό σημείο ήταν να είναι ξεκάθαρο, ποιο είναι το υποκείμενο της κάθε πρότασης και να παραμένει αυτό ξεκάθαρο σε όλο το μήκος της.

Analysing change in European gender equality policy.

Ανάλυση της αλλαγής στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων.

Για τη σωστή σύνταξη της πρότασης μετατράπηκε το γερούνδιο *Analysing* στα αγγλικά σε ουσιαστικό στα ελληνικά. Σε αυτή την περίπτωση, λοιπόν, παρατηρείται σύμφωνα με τον Κάτφορντ αλλαγή επιπέδου, η οποία συμβαίνει όταν ένα γλωσσικό στοιχείο εκφράζεται σε μια γλώσσα με έναν γραμματικό τύπο και με μια διαφοροποίηση της λέξης σε μια άλλη (Munday, 2004).

It is this aspect, intervention from the very definition and conception of policies that enables this policy to avoid simply having an a posteriori impact.

Από αυτή την πλευρά, η παρέμβαση από τον ίδιο τον ορισμό και την σύλληψη των πολιτικών, επιτρέπει στην πολιτική αυτή να αποφεύγει απλώς την εκ των υστέρων επίδρασή της.

Προκειμένου το νόημα της παραπάνω περιόδου λόγου να είναι σαφές στα ελληνικά χρησιμοποιήθηκε η στρατηγική επίλυσης της μετατόπισης, καθώς η

κατά λέξη μετάφραση θα ήταν ανεπιτυχής απόπειρα στη συγκεκριμένη περίπτωση. Πράγματι, σύμφωνα με τους Βιναί και Νταρμπελνέτ στις περιπτώσεις, που δεν είναι εφικτή η κατά λέξη μετάφραση, πρέπει να χρησιμοποιείται η στρατηγική της έμμεσης μετάφρασης. Σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιείται η στρατηγική της μετατόπισης, κατά την οποία ένα μέρος του λόγου μεταβάλλεται σε ένα άλλο χωρίς να αλλάζει το νόημα. Οι Βιναί και Νταρμπελνέτ θεωρούν ότι η μετατόπιση είναι «πιθανότατα η πιο διαδεδομένη δομική μεταβολή που πραγματοποιούν οι μεταφραστές» (Munday, 2004). Το ίδιο συνέβη και στο παρακάτω παράδειγμα.

Equal opportunities and positive actions are linked to second-wave feminists' use of the concept of difference in theorising the specific exploitation of women and the assertion of this difference.

Οι ίσες ευκαιρίες και οι θετικές δράσεις συνδέονται με την χρήση της έννοιας της διαφοράς από τους φεμινιστές του δεύτερου κύματος, διατυπώνοντας τη θεωρία για την συγκεκριμένη εκμετάλλευση των γυναικών και την επιβεβαίωση αυτής της διαφοράς.

In parallel with this, the Maastricht Treaty included in Protocol no. 14 on social policy an 'agreement on social policy' which limited the action of the EC in the area of gender equality to equal treatment in work (and no longer simply equal pay, the only guarantee the Treaty had provided up until then), and above all equal opportunities in the labour market.⁴

Παράλληλα με αυτό, η συνθήκη του Μάαστριχτ περιείχε το πρωτόκολλο με αριθμό 14 για την κοινωνική πολιτική, μια «απόφαση για την κοινωνική πολιτική», η οποία περιόριζε την δράση της Ε.Κ. για τον τομέα της ισότητας των φύλων στην ίση αντιμετώπιση στον χώρο εργασίας (και πλέον όχι απλά ισότητα αποδοχών, η οποία ήταν η μόνη εγγύηση, που παρείχε η συνθήκη ως τότε) και προπαντός ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.

Στο παραπάνω παράδειγμα η κατά λέξη μετάφραση δημιουργεί ασάφεια κατά την μετάβαση από τα Αγγλικά στα Ελληνικά. Αυτό το μεταφραστικό πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με την στρατηγική επίλυσης της μετατόπισης.

In addition to the question of the different boundaries which characterise these types of public policies, the essential difference between them is that gender equality policies are not solely focused on the application of rights and on the fight against differential treatment between categories of inequalities.

Επιπρόσθετα, στο ζήτημα με τα διαφορετικά όρια, το οποίο χαρακτηρίζει αυτούς τους τύπους δημόσιων πολιτικών, η ουσιαστική διαφορά μεταξύ τους είναι ότι οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων δεν επικεντρώνονται αποκλειστικά στην εφαρμογή των δικαιωμάτων και στη μάχη κατά της διαφοροποιημένης αντιμετώπισης των κατηγοριών των ανισοτήτων.

Στο παραπάνω παράδειγμα πραγματοποιήθηκε παράλειψη του όρου *between* στην ελληνική απόδοση, καθώς διαφορετικά θα υπήρχε έλλειψη ροής του λόγου(Ordudari, 2007), (Gottlieb, 1992).

Two types of archives were also consulted.

Έγινε, επίσης, παραπομπή σε δύο είδη αρχείων.

Στο παραπάνω παράδειγμα έγινε αντιστροφή των όρων, κι άρα μετατόπιση, με αποτέλεσμα στο ελληνικό μετάφρασμα να εμφανίζεται πρώτα το ρήμα στην πρόταση και μετά το ουσιαστικό σε αντίθεση με το αγγλικό πρωτότυπο. Αυτό έγινε για την αντιμετώπιση της μεταφραστικής δυσκολίας στη σύνταξη και η οποία ήταν αδύνατο να αντιμετωπιστεί με την κατά λέξη μετάφραση.

The personal archives of a former member of the Equal Opportunities Unit at the European Commission were also consulted.

Έγινε, επίσης, παραπομπή στα προσωπικά αρχεία ενός πρώην μέλους της Μονάδας Ίσων Ευκαιριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το συγκεκριμένο παράδειγμα αποτελεί όμοια περίπτωση με το προηγούμενο παράδειγμα.

It is thus a matter of integrating an understanding of this differentiation into asylum policy so that it contributes to the requirements in terms of equality.

Είναι, πράγματι, θέμα ενσωμάτωσης της κατανόησης αυτής της διαφοροποίησης στην πολιτική ασύλου, ώστε να συμβάλλει στις ανάγκες σε σχέση με την ισότητα.

Υπήρξε προβληματισμός για το αν θα διατηρηθεί ο όρος *κατανόηση* μέσα στην πρόταση, προκειμένου να είναι πιο κατανοητό το νόημα, αλλά τελικά έγινε διατήρηση του όρου.

Επιπλέον, το μόριο *it* ήταν ασαφές σε τι αναφέρεται, οπότε χρειάστηκε να ανατρέξουμε στις προηγούμενες προτάσεις, για να αποσαφηνιστεί αυτό, μιας και στα αγγλικά λόγω της φύσης της γλώσσας είναι αδύνατο να καθοριστεί το γένος του υποκειμένου, πράγμα που δυσχεραίνει τον εντοπισμό του.

- Έλλειψη τυποποίησης ορολογίας/Πολλαπλές αποδόσεις
Κατά τη διαδικασία της μετάφρασης υπήρξε δυσκολία στην ορθή απόδοση των όρων, καθώς η απόδοση ήταν διαφορετική από τη συνηθισμένη, γεγονός που απαιτούσε εκτενή αναζήτηση της σημασίας των όρων.

Perfectly integrated action, by definition, does not require the allocation of specific means, structures and staff.

Η απόλυτα ενσωματωμένη δράση δεν απαιτεί, εξ ορισμού, τον καταμερισμό συγκεκριμένων πόρων, δομών και προσωπικού.

Ο όρος *Perfectly*, ενώ σε άλλα συγκεκριμένα σημαίνει τέλεια, στο συγκεκριμένο μετάφρασμα αποδίδεται *απόλυτα*.

It was thus a part of the logic of equal opportunities, considering women as a group benefiting from differential treatment in order to

compensate for existing disadvantages.

Επομένως, ήταν μέρος της λογικής για τις ίσες ευκαιρίες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες ως ομάδα επωφελούνται από την διαφορετική αντιμετώπιση, ώστε να αποζημιωθούν για τις υπάρχουσες αδικίες.

Ενώ συνήθως ο όρος *disadvantages* αποδίδεται στην ελληνική γλώσσα μειονεκτήματα στο συγκεκριμένο συγκείμενο αποδίδεται *αδικίες*.

The Community Charter for Fundamental Social Rights of Workers adopted in 1989 (with the opt-out of the United Kingdom) was the first text to mention that equal opportunities for men and women had to be developed alongside equal treatment.

Ο Κοινοτικός Χάρτης των Κοινωνικών Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων θεσπίστηκε το 1989 (με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο) ήταν η πρώτη νομοθετική πράξη, η οποία ανέφερε ότι οι ίσες ευκαιρίες για τους άντρες και τις γυναίκες έπρεπε να δημιουργηθούν παράλληλα με την ίση αντιμετώπιση.

Following the development of positive action measures over the course of the 1980s, 1992 marked a turning point in the formalisation of the principle of equal opportunities at the European level.

Μετά από την λήψη των μέτρων θετικών δράσεων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, το 1992 αποτέλεσε σημείο καμπής στην επισημοποίηση της αρχής της ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

This disposition, finally accepted by the UK, was integrated into the body of the Treaty and developed in Amsterdam in 1997.

Αυτή η διάταξη, η οποία τελικά έγινε αποδεκτή από το Ηνωμένο Βασίλειο, ενσωματώθηκε στο σώμα της συνθήκης και διαμορφώθηκε στο Άμστερνταμ το 1997.

Στο πρώτο παράδειγμα ο όρος *developed* αποδόθηκε *δημιουργηθούν*, ενώ στο δεύτερο θεωρήθηκε πιο δόκιμη η απόδοση του όρου *development* ήταν *λήψη*. Αντιθέτως, στο τρίτο παράδειγμα ο όρος *developed* μεταφράστηκε *διαμορφώθηκε*, γεγονός που δείχνει ότι στο μετάφρασμα υπάρχουν πολλαπλές αποδόσεις.

In order to further specify the different conceptualisations of the principle of gender equality (equal treatment, equal opportunities, gender mainstreaming) particular to the EU, it is interesting to make the connection between these conceptualisations and the dynamics that drive the process of European integration.

Προκειμένου να προσδιοριστούν οι διαφορετικές αντιλήψεις της αρχής της ισότητας των φύλων (ίση αντιμετώπιση, ίσες ευκαιρίες, ενσωμάτωση των φύλων) ιδιαίτερα στην Ε.Ε., είναι ενδιαφέρον να γίνει η σύνδεση ανάμεσα σε αυτές τις αντιλήψεις και τις δυναμικές, οι οποίες οδηγούν τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης.

These three conceptualisations of the principle of gender equality can be historically situated in the articulation between feminist thought and action on the one hand and the evolution of political strategies on the other.

Αυτές οι τρεις συλλήψεις εννοιών της αρχής της ισότητας των φύλων μπορούν να τοποθετηθούν ιστορικά στη συσχέτιση ανάμεσα στη φεμινιστική σκέψη και δράση από τη μια μεριά και στην εξέλιξη των πολιτικών στρατηγικών από την άλλη.

Στα δύο παραπάνω παραδείγματα ο όρος *conceptualisations*, αποδίδεται με δύο διαφορετικούς όρους, όπως φαίνεται και στο γλωσσάρι, γεγονός που δημιουργεί τη μεταφραστική δυσκολία των πολλαπλών αποδόσεων. Επιπλέον, για τον συγκεκριμένο όρο η επιλογή της σωστής απόδοσης ήταν δύσκολη, καθώς βρέθηκαν οι ακόλουθες αποδόσεις: σύλληψη, σχεδιασμός, εννοιοκρατία, έννοια.

Its goal was to have 'gender persecution' (genital mutilation, rape as a weapon of war, forced marriage, honour crimes, etc.) recognised as legitimate grounds for demanding refugee status in the member states of the European Union (EU) in order to ensure greater protection for victims.

Στόχος της ήταν να αναγνωριστεί η «δίωξη λόγω γένους» (ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, βιασμός ως όπλο πολέμου, καταναγκαστικός γάμος, εγκλήματα τιμής κ.λπ.) νόμιμος λόγος για την απαίτηση του καθεστώτος του πρόσφυγα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη προστασία των θυμάτων.

Για την απόδοση του όρου *gender persecution* χρησιμοποιήθηκαν οι εναλλακτικές φυλετική δίωξη και δίωξη λόγω φύλου. Τελικά, όμως, η καταληκτική απόδοση, που τελικά χρησιμοποιήθηκε ήταν *δίωξη λόγω γένους*.

In each of these two periods, 'gender equality' covers very different understandings of what might constitute a category of legitimate public action at the European level.

Σε καθεμία από αυτές τις περιόδους, «η ισότητα των φύλων» καλύπτει πολύ διαφορετικές έννοιες για το τι θα μπορούσε να αποτελεί κατηγορία νόμιμης δημόσιας δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Unlike gender equality policy, one of the characteristics of anti-discrimination policies is to focus on an individual approach to discrimination and on modes of public action which favour a judicial treatment of inequalities.

Αντίθετα με την πολιτική για την ισότητα των φύλων, ένα από τα χαρακτηριστικά των πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων είναι η εστίαση στην ατομική προσέγγιση των διακρίσεων και σε τρόπους δημόσιων δράσεων, οι οποίες ευνοούν τη δικαστική αντιμετώπιση των ανισοτήτων.

Στις δυο αυτές περιπτώσεις ήταν ασαφές για το ποια θα ήταν η ορθότερη μετάφραση του όρου *public action*, καθώς η αρχική μετάφραση θα ήταν

κρατική ενέργεια/ δράση, κάτι το οποίο στη συνέχεια άλλαξε και αποδόθηκε δημόσια δράση.

In other words, the appearance of a specific public policy dedicated to gender equality.

Με άλλα λόγια, η εμφάνιση συγκεκριμένης δημόσιας πολιτικής αφιερωμένη στην ισότητα των φύλων.

Υπήρξε αβεβαιότητα για το αν η σωστή απόδοση του όρου *public policy* ήταν δημόσια πολιτική, καθώς στο Linguee προέκυπτε δημόσια τάξη, ενώ στο συγκεκριμένο μετάφρασμα ταίριαζε *κρατική πολιτική*. Επομένως, για τον συγκεκριμένο όρο υπήρχαν πολλές διαφορετικές έννοιες κι έπρεπε να επιλεγθεί το κατάλληλο για το συγκεκριμένο μετάφρασμα και τελικά επιλέχθηκε ο όρος *κρατική πολιτική*.

As for the desire to promote equal impact in gender policy and gender mainstreaming, these appeared for the first time in a European text in 1991, but were only really endorsed as a political strategy for the EU after the Beijing Conference in 1995.

Αναφορικά με την επιθυμία προώθησης της ίσης επίδρασης στην πολιτική των φύλων και στην ενσωμάτωση των φύλων, εμφανίστηκε πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό κείμενο το 1991, αλλά εγκρίθηκε ως πολιτική στρατηγική για την Ε.Ε. μετά τη Διάσκεψη του Πεκίνου το 1995.

Παρόμοια περίπτωση αποτελεί κι ο όρος *gender policy*, ο οποίος αποδόθηκε *πολιτική των φύλων* σύμφωνα με το Linguee.

It is also frequently described as gender policy or feminist policy.

Επίσης, συχνά περιγράφεται πολιτική των φύλων ή φεμινιστική πολιτική.

Κατά την αναζήτηση του όρου *feminist policy* ήταν αδύνατη η εύρεση του όρου, κι έτσι τελικά αποδόθηκε *φεμινιστική πολιτική*.

The use of gender enabled a final objective to be conceived and defined in the form of equality between women and men, preserving the complementarity between difference and equal rights whilst also surpassing them.

Το θέμα του φύλου έκανε ικανή τη σύλληψη και τον ορισμό ενός τελικού στόχου με τη μορφή της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, διατηρώντας την συμπληρωματικότητα μεταξύ της διαφορετικότητας και των ίσων δικαιωμάτων, ενώ παράλληλα τους υπερβαίνει.

Υπήρξε αβεβαιότητα για την ορθή απόδοση του όρου *The use of gender*. Μετά από αναζήτηση στο Glosbe, Linguee, Word Reference αποφασίστηκε να αποδοθεί *Το θέμα του φύλου*.

Transversality is thus the main quality of gender mainstreaming.

Η οριζόντια υλοποίηση, επομένως, είναι η κύρια ιδιότητα της ενσωμάτωσης των φύλων.

Αν και τελικά ο όρος *Transversality* αποδόθηκε *οριζόντια υλοποίηση*, υπήρξε προβληματισμός για την ορθή απόδοση του όρου, καθώς κατά την αναζήτηση του όρου στα αγγλικά προέκυπτε το επίθετο και το επίρρημα της λέξης κι όχι το ουσιαστικό.

This second strategy began to be mobilised from the end of the 1970s.

Αυτή η δεύτερη στρατηγική ξεκίνησε να αναπτύσσεται στο τέλος της δεκαετίας του 1970.

Ο όρος *mobilised* αποδίδεται στο εν λόγω μετάφρασμα *αναπτύσσεται*. Ενώ η συνήθης απόδοση είναι κινητοποιείται στο συγκεκριμένο μετάφρασμα η παραπάνω μετάφραση κρίθηκε καταλληλότερη.

Two types of archives were also consulted: the archives of the documentation centre of the *Service des Droits des Femmes* (Women's Rights Service) in France, which brings together many

documents relating to the preparation and implementation of the Beijing Conference. The personal archives of a former member of the Equal Opportunities Unit at the European Commission were also consulted.

Έγινε, επίσης, παραπομπή σε δύο είδη αρχείων: στα αρχεία του κέντρου τεκμηρίωσης του *Service des Droits des Femmes* (Υπηρεσία για τα Δικαιώματα των Γυναικών) στη Γαλλία, στα οποία συγκεντρώνονται πολλά έγγραφα σχετικά με την προετοιμασία και την διεξαγωγή της Διάσκεψης του Πεκίνου. Έγινε, επίσης, παραπομπή στα προσωπικά αρχεία ενός πρώην μέλους της Μονάδας Ίσων Ευκαιριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στις δύο παραπάνω περιπτώσεις η κατά λέξη μετάφραση του όρου *consulted* θα απαιτούσε την αλλαγή της σύνταξης από παθητική σε ενεργητική, αλλά αντί αυτού επιλέχθηκε η απόδοση *έγινε παραπομπή*. Επομένως, ο όρος αυτός αποδόθηκε περιφραστικά.

Gender equality policies take many different forms and are deployed in numerous sectors (in terms of rights, political representation, equality at work, work and family life balance, violence, etc.).²

Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων παρουσιάζουν πολλές διαφορετικές μορφές και αξιοποιούνται σε πολυάριθμους τομείς (σχετικά με τα δικαιώματα, την πολιτική εκπροσώπηση, την ισότητα στο χώρο εργασίας, την ισορροπία ανάμεσα στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή, τη βία, κλπ).

Για την απόδοση του όρου *political representation* έγινε αναζήτηση στο Linguee, στο οποίο αποδίδεται τόσο ως πολιτική εκπροσώπηση, όσο και ως πολιτική αντιπροσώπευση. Ωστόσο, ο όρος *πολιτική εκπροσώπηση* εμφανιζόταν συχνότερα, οπότε επιλέχθηκε αυτός.

Unlike gender equality policy, one of the characteristics of anti-discrimination policies is to focus on an individual approach to discrimination and on modes of public action which favour a judicial treatment of inequalities.

Αντίθετα με την πολιτική για την ισότητα των φύλων, ένα από τα χαρακτηριστικά των πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων είναι η εστίαση στην ατομική προσέγγιση των διακρίσεων και σε τρόπους δημόσιων δράσεων, οι οποίες ευνοούν τη δικαστική αντιμετώπιση των ανισοτήτων.

Ο όρος *anti-discrimination policies* αρχικά μεταφράστηκε *πολιτικές κατά των διακρίσεων*, αλλά έπειτα από περισσότερη αναζήτηση και έρευνα προτιμήθηκε ο όρος *πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων*.

As a result, these policies have particular heuristic value for our understanding of the contemporary transformations of public action.

Με αποτέλεσμα, αυτές οι πολιτικές να έχουν συγκεκριμένη ερευνητική αξία για την κατανόηση των σύγχρονων αλλαγών στη δημόσια δράση.

Ο όρος *heuristic* αποτελεί ψευδόφιλη λέξη. Ο όρος αρχικά αποδόθηκε ευρετική αξία, αλλά μετά από υπόδειξη του επιβλέποντος καθηγητή η απόδοση του όρου άλλαξε και τελικά αποδόθηκε *ερευνητική αξία*.

In order to explore European gender equality policy we must first understand the range of possible meanings covered by the notion of gender equality.

Προκειμένου να εξετάσουμε την ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε το εύρος των πιθανών εννοιών, οι οποίες προβλέπονται στη θεωρία για την ισότητα των φύλων.

Ο όρος *notion* εντοπίστηκε με πολλές διαφορετικές αποδόσεις, όπως γνώμη, αντίληψη, άποψη, ιδέα, θεώρηση, έννοια, θεώρηση, θεωρία, αλλά τελικά επιλέχθηκε ο όρος *θεωρία*.

Equal opportunities, which is based on the concept of difference and incarnated politically through positive action or positive discrimination measures.

Ίσες ευκαιρίες, οι οποίες βασίζονται στην ιδέα της διαφοροποίησης και ενσαρκώνονται πολιτικά μέσα από τα μέτρα θετικής δράσης ή θετικής διάκρισης.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα ο όρος *difference* αποδίδεται *αλλαγή*, αντί για *διαφορά*, όπως αποδίδεται στις περισσότερες περιπτώσεις.

Experts, specialists (both inside and outside state institutions).

Εμπειρογνώμονες, ειδικοί επιστήμονες (τόσο εντός όσο και εκτός των κρατικών θεσμών).

Στην παραπάνω περίπτωση οι όροι *Experts, specialists*, ενώ έχουν την ίδια σημασία αποδόθηκαν με συνώνυμους όρους, καθώς βρίσκονταν στην ίδια πρόταση.

The principle of equal treatment is based on the modification of traditional systems of discriminatory norms towards women and on the development of new anti-discrimination norms to promote gender equality.

Η αρχή της ίσης αντιμετώπισης βασίζεται στην τροποποίηση των παραδοσιακών συστημάτων από κανόνες, που εισάγουν διακρίσεις κατά των γυναικών και στην ανάπτυξη νέων κανόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων, οι οποίοι προωθούν την ισότητα των φύλων.

Τέλος, ο όρος *new anti-discrimination norms* βρέθηκε κατά την αναζήτησή του τόσο ως νέοι κανόνες, όσο και ως νέα πρότυπα. Τελικά αποδόθηκε *νέων κανόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων*, καθώς αυτή ήταν η συχνότερη απόδοση.

- Για την αποτελεσματική μετάφραση όρων κρίθηκε απαραίτητη η μετάβαση από τον πληθυντικό αριθμό στον ενικό. Σε αυτή την περίπτωση, λοιπόν, παρατηρείται σύμφωνα με τον Κάτφορντ αλλαγή

επιπέδου, η οποία συμβαίνει όταν ένα γλωσσικό στοιχείο εκφράζεται σε μια γλώσσα με έναν γραμματικό τύπο και με μια διαφοροποίηση της λέξης σε μια άλλη (Munday, 2004).

Για την σωστή απόδοση των παρακάτω όρων ο αριθμός άλλαξε είτε από τον πληθυντικό στον ενικό είτε αντίστροφα, αφού κατά την μετάβαση από τα Αγγλικά στα Ελληνικά η χρήση του ίδιου αριθμού και η κατά λέξη μετάφραση θα προκαλούσε ασάφειες.

market flows της ροής των αγορών

individual φυσικά πρόσωπα

national or sexual identities εθνικής ή σεξουαλικής ταυτότητας

Yet a systematic longitudinal and qualitative analysis of European funding in terms of gender equality is particularly powerful for revealing the changes that have occurred, and provides new perspective on the evolution of power relations and configurations of institutions and actors.

Ακόμα, μια συστηματική διαμήκης και ποιοτική ανάλυση της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης σχετικά με την ισότητα των φύλων είναι ιδιαίτερα ισχυρή για την αποκάλυψη των αλλαγών, που συνέβησαν και παρέχουν νέες προοπτικές στην εξέλιξη των σχέσεων ισχύος και στη σύνθεση των θεσμών και των φορέων.

Ο όρος *configurations* αποδίδεται στα ελληνικά στον ενικό αριθμό *σύνθεση*, παρόλο που το αγγλικό πρωτότυπο εμφανίζεται στον πληθυντικό, καθώς η απόδοση του ελληνικού όρου είναι δόκιμη στο ενικό αριθμό. Γι αυτό το λόγο εφαρμόζεται η μέθοδος της ισοδυναμίας.

- Χρήση πεζών και κεφαλαίων

Amsterdam Treaty συνθήκης του Άμστερνταμ

Treaty of Rome της συνθήκης της Ρώμης

Maastricht Treaty η συνθήκη του Μάαστριχτ

UN Convention την σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών

Οι παραπάνω όροι αποδόθηκαν με μικρό το αρχικό γράμμα σύμφωνα με το Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων και τον Οδηγό για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ελληνικά. Το συγκεκριμένο απόσπασμα προς μετάφραση δεν αποτελεί επίσημο έγγραφο της Ε.Ε., κι επομένως η χρήση του εγχειρίδιου και του οδηγού δεν είναι υποχρεωτική, ωστόσο χρησιμοποιήθηκαν ως γνώμονας για την απόδοση των όρων στα ελληνικά.

Fabrique Nationale d'Armes de Guerre de Herstal Εθνικό Εργοστάσιο Πολεμικών Όπλων του Ομίλου Χέρσταλ

Στην παραπάνω περίπτωση διατηρήθηκαν τα κεφαλαία αρχικά στην ελληνική απόδοση. Επίσης, έγινε προσθήκη της λέξης *Ομίλου*, προκειμένου να είναι κατανοητό στο ελληνόφωνο κοινό, το οποίο θα διαβάσει το μετάφρασμα, ότι ο όρος *Χέρσταλ* αναφέρεται στον όμιλο εταιρίας. Η μεταφορά του όρου *Χέρσταλ* στην ελληνική έγινε με τη μέθοδο της απλοποίησης.

European Commission Ευρωπαϊκή Επιτροπή

European Community (EC) Ευρωπαϊκή Κοινότητα (η ΕΚ)

Για τα παραπάνω παραδείγματα χρησιμοποιήθηκε το Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων και τον Οδηγό για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ελληνικά.

FEMM Committee Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

Equal Opportunities Unit Μονάδας Ίσων Ευκαιριών

UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών

European Social Fund (ESF) Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Beijing Conference Διάσκεψη του Πεκίνου

- Μετάφραση κύριων ονομάτων

Τα κύρια ονόματα μεταφράστηκαν στα Ελληνικά με απλογράφηση.

Fritz Scharpf Φριτς Σαρπφ

Giandomenico Majone Τζιανντομενίκο Μαχόνε

Leibfried and Pierson Λίμπφριντ και Πίρσον

T. H. Marschall Τ.Χ. Μάρσαλ

Anna van der Vleuten Άννα φαν ντερ Φλόιτεν

Simon Hix Σάιμον Χιξ

- Κατά την μετάφραση πολλών όρων παρατηρήθηκε η έλλειψη ακριβούς αντιστοιχίας ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Έτσι, αυτοί οι όροι αποδόθηκαν με τη μεταφραστική στρατηγική της ισοδυναμίας, όπως και με τη στρατηγική έμμεσης μετάφρασης, της μετατόπισης. Οι Βιναί και Νταρμπελνέτ χρησιμοποιούν αυτό τον όρο για να αναφερθούν στις περιπτώσεις, όπου δύο γλώσσες περιγράφουν την ίδια κατάσταση με διαφορετικά υφολογικά και δομικά μέσα.

On 16 February 1966, 3000 female workers from the Belgian national weapons manufacturer, *Fabrique Nationale d'Armes de Guerre de Herstal*, began a strike that would last for 12 weeks.

Στις 16 Φεβρουαρίου 1966, 3000 εργαζόμενες στη βέλγικη εθνική κατασκευάστρια εταιρεία όπλων, *Εθνικό Εργοστάσιο Πολεμικών Όπλων του Ομίλου Χέρσταλ*, ξεκίνησαν απεργία, που διήρκησε 12 εβδομάδες.

The EC, and then the EU, emerged as a space that is open to possibilities and able to accommodate demands to fight against gender inequalities. Mobilisations by women's groups and feminist groups are also a reflection of the evolution of the very definition of the principle of equality.

Η ΕΚ, και στη συνέχεια η ΕΕ εμφανίστηκαν ως ένας χώρος, που είναι ανοιχτός στις δυνατότητες και ικανός να ικανοποιήσει τα αιτήματα για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Οι κινητοποιήσεις γυναικείων και φεμινιστικών οργανώσεων αντανακλούν, επίσης, την εξέλιξη του ίδιου του ορισμού της αρχής της ισότητας.

Indeed, more than fifty years after the Herstal strike, the principle of gender equality is now recognised as a fundamental right and constitutes one of the EU's missions for action.

Πράγματι, πενήντα και πλέον έτη μετά την απεργία στον όμιλο Χέρσταλ, η αρχή της ισότητας των φύλων είναι πια αναγνωρισμένο θεμελιώδες δικαίωμα και αποτελεί μια από τις αποστολές της Ε.Ε. για δράση.

Υπήρξε προβληματισμός για την απόδοση του όρου *missions for action*, αλλά τελικά επιλέχθηκε η κατά λέξη μετάφραση.

Unlike gender equality policy, one of the characteristics of anti-discrimination policies is to focus on an individual approach to discrimination and on modes of public action which favour a judicial treatment of inequalities.

Αντίθετα με την πολιτική για την ισότητα των φύλων, ένα από τα χαρακτηριστικά των πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων είναι η εστίαση στην ατομική προσέγγιση των διακρίσεων και σε τρόπους δημόσιων δράσεων, οι οποίες ευνοούν τη δικαστική αντιμετώπιση των ανισοτήτων.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα το ρήμα *is to focus* μετατρέπεται στη μετάφραση σε ουσιαστικό, *η εστίαση*. Επομένως, πραγματοποιείται αλλαγή επιπέδου για την επιτυχή απόδοση της μετάφρασης.

It is thus a matter of acting through the law and on the law in order to correct the inequalities in the judicial and regulatory systems, which reflect values that are no longer predominantly shared by society.

Είναι, πράγματι, θέμα δράσης μέσω του νόμου και βάση του νόμου, ώστε να διορθωθούν οι ανισότητες στα δικαστικά και ρυθμιστικά συστήματα, τα οποία αντανakλούν αξίες, που ως επί το πλείστον δεν είναι πλέον αποδεκτές από την κοινωνία.

This mechanism indeed awards an important place to the mobilisation and collective action of plaintiffs to move jurisprudence forward, yet national structures of collective mobilisation linked to this kind of activity possess different characteristics (organisational structures, links to the state and state feminism, repertoires of legal collective action, etc.), and as a result they have an unpredictable impact.

Αυτός ο μηχανισμός, πράγματι, αναθέτει μια σημαντική θέση στην κινητοποίηση και στη συλλογική δράση των εναγόντων, ώστε να προχωρήσουν την νομολογία περαιτέρω, ακόμα οι εθνικές δομές της συλλογικής κινητοποίησης, που συνδέονται με αυτού του είδους τη δραστηριότητα κατέχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά (οργανωτικές δομές, δεσμοί με το κράτος και το κράτος φεμινισμού, εύρος νομικών συλλογικών δράσεων, κλπ) και ως αποτέλεσμα έχουν έναν απρόβλεπτο αντίκτυπο.

Υπήρξε αβεβαιότητα για την ορθότερη απόδοση του όρου *state feminism*. Το δίλημμα ήταν ανάμεσα στο φεμινιστικό κράτος ή στο κράτος φεμινισμού και τελικά επιλέχθηκε ο όρος *κράτος φεμινισμού*.

The principle of equal treatment is based on the modification of traditional systems of discriminatory norms towards women and on the development of new anti-discrimination norms to promote gender equality.

Η αρχή της ίσης αντιμετώπισης βασίζεται στην τροποποίηση των παραδοσιακών συστημάτων από κανόνες, που εισάγουν διακρίσεις κατά των γυναικών και στην ανάπτυξη νέων κανόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων, οι οποίοι προωθούν την ισότητα των φύλων.

Μετά από αναζήτηση του όρου *discriminatory norms* επιλέχθηκε η περιφραστική απόδοση *κανόνες, που εισάγουν διακρίσεις*, καθώς ήταν η απόδοση με τις συχνότερες εμφανίσεις στο Glosbe.

Acts on the law Νομικές πράξεις

Ο όρος *Acts* εκτός από *νομικές πράξεις* κατά την αναζήτηση της σημασίας του βρέθηκε κι ως *πράξη νομοθετικού περιεχομένου*, αλλά κυρίως για λόγους χώρου, μιας κι ο όρος αυτός ήταν μέσα στον πίνακα αποδόθηκε *Θεσπίσματα νόμου*.

Σχόλια

In spite of this continuity, gender mainstreaming is often presented as ‘another’ approach, a new approach, a source of change (Mazey, 2001; Schmidt, 2005; Woodward, 2003).

Κάθε σύλληψη έννοιας της αρχής της ισότητας των φύλων θεωρείται συμπληρωματική και συνέχιση των προκάτοχων της. Παρά τη συνέχιση, η ενσωμάτωση των φύλων παρουσιάζεται συχνά ως «άλλη» προσέγγιση, μια νέα προσέγγιση, πηγή αλλαγής (Mazey, 2001; Schmidt, 2005; Woodward, 2003).

Οι παραπομπές της βιβλιογραφίας παρέμειναν ως έχουν στο

ελληνικό μετάφρασμα.

At the European level, the 1976 directive on equal treatment was the first international text (even before the UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women [CEDAW] in 1979) to evoke the possibility of equal opportunities through positive actions.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οδηγία του 1976 για την ίση αντιμετώπιση ήταν το πρώτο διεθνές κείμενο (ακόμα και πριν την σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών το 1979), το οποίο προτείνει τη δυνατότητα ίσων ευκαιριών μέσα από θετικές δράσεις.

Κατά την μετάβαση από τα Αγγλικά στα Ελληνικά έγινε παράλειψη του αρκτικόλεξου, καθώς δεν υπήρχε αντιστοιχία στην ελληνική γλώσσα.

Γλωσσάρι

Asylum seekers =αιτούντες άσυλο

European coalition =ευρωπαϊκή συνασπισμός

Non-governmental organisations (NGO) =μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)

Principle of equal pay =αρχή ισότητας αποδοχών

Refugee status =καθεστώτος του πρόσφυγα

Asylum policy =πολιτική ασύλου

Gender equality =ισότητα των φύλων

Policies of rights =πολιτικές των δικαιωμάτων

Anti-discrimination policies =πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων

Public policies =δημόσιες πολιτικές

Gender equality policy =πολιτική της ισότητας των φύλων

Public action =δημόσια δράση

Public issues =δημόσια προβλήματα

Discriminatory norms =κανόνες, που εισάγουν διακρίσεις

Plaintiff =ενάγων

State institutions =κρατικοί θεσμοί

Act =θέσπισμα

Positive action or positive discrimination measures =μέτρα θετικής δράσης ή θετικής διάκρισης

Equal impact =ίση επίδραση

Gender mainstreaming =ενσωμάτωση των φύλων

Dilution of resources =μείωση των πόρων

Principle of gender equality =η αρχή της ισότητας των φύλων

First-wave feminists' =φεμινιστές του πρώτου κύματος

Second-wave feminists' =φεμινιστές του δεύτερου κύματος

Conceptualisation =σύλληψη έννοιας, αντίληψη

Use of gender mainstreaming =παράγοντα της ισότητας των φύλων

The principle of equal treatment =αρχή της ίσης αντιμετώπισης

Directive =οδηγία

Access to employment =πρόσβαση στην απασχόληση

Training and professional advancement =κατάρτιση και την επαγγελματική ανέλιξη

Social security =κοινωνική ασφάλιση

Salaried and independent workers =μισθωτοί και ανεξάρτητοι εργαζόμενοι

Goods and services =αγαθών και υπηρεσιών

Supply and demand of employment =προσφορά και ζήτηση εργασίας

Professional retraining =επαγγελματική επανακατάρτιση

European Commission =Ευρωπαϊκή Επιτροπή

European Community (EC) =Ευρωπαϊκή Κοινότητα (η ΕΚ)

UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women =Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών

European Social Fund (ESF) =Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Amsterdam Treaty =συνθήκη του Άμστερνταμ

Treaty of Rome =συνθήκης της Ρώμης

The Court of Justice of the EU =Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Recommendation =σύσταση

European legislative norm =ευρωπαϊκά νομοθετικά πρότυπα

Community Charter for Fundamental Social Rights of Workers =Κοινωνικός Χάρτης των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων

Legislative instruments =νομοθετικές πράξεις

Maastricht Treaty =συνθήκη του Μάαστριχτ

Equal treatment in work =ίση αντιμετώπιση στον χώρο εργασίας

Disposition =διάταξη

Beijing Conference =Διάσκεψη του Πεκίνου

Inversion of the burden of proof =αντιστροφή του βάρους της απόδειξης

Legislative instrument =νομοθετική πράξη

Market-making =ειδική διαπραγμάτευση

Market-correcting =βελτίωση της αγοράς

Pay systems =συστήματα αμοιβών

Binding and non-binding acts of institutions =δεσμευτικές και μη δεσμευτικές πράξεις των θεσμικών οργάνων

Verbatim of parliamentary hearings =πλήρεις κοινοβουλευτικές ακροάσεις

FEMM Committee Επιτροπή =Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

Equal Opportunities Unit =Μονάδας Ίσων Ευκαιριών

**Introduction: Analysing Change
in European Gender Equality Policy**

On 16 February 1966, 3000 female workers from the Belgian national weapons manufacturer, Fabrique Nationale d'Armes de Guerre de Herstal, began a strike that would last for 12 weeks. Their slogan was 'Equal work for equal pay!' Their main demand was the application of Article 119 of the Treaty of Rome at the national level. This Article establishes the principle of equal pay between men and women in the six founding member states of the European Community (EC).

On 15 September 2010, a European coalition of non-governmental organisations (NGOs) promoting women's rights launched a campaign on the question of women asylum seekers, under the slogan 'persecution is not neutral'. Its goal was to have 'gender persecution' (genital mutilation, rape as a weapon of war, forced marriage, honour crimes, etc.) recognised as legitimate grounds for demanding refugee status in the member states of the European Union (EU) in order to ensure greater protection for victims.

More than forty years apart, both these mobilisations show the persistent links between women and Europe and the ability of women in Europe to call on these institutions in defence of their rights. The EC, and then the EU, emerged as a space that is open to possibilities and able to accommodate demands to fight against gender inequalities. Mobilisations by women's groups and feminist groups are also a reflection of the evolution of the very definition of the principle of equality. In each of these two periods, 'gender equality' covers very different understandings of what might constitute a category of legitimate public action at the European level. In the first instance, the slogan 'Equal work for equal pay!' is a direct demand for equality of rights between men and women: they must be

treated the same. To achieve this, existing inequalities must be corrected by transposing European dispositions

into national legislation. In the second case, the reference to ‘gender’ calls for inequalities between men and women to be made visible; for an awareness of the differentiation that exists between the social and cultural classifications of male and female and the recognition that this hierarchy is the basis for the power relations and domination that women are victims of. It is thus a matter of integrating an understanding of this differentiation into asylum policy so that it contributes to the requirements in terms of equality.

The 1966 strike and the lobby campaign of 2010 testify as to the – in many ways unpredictable – progress of the European integration process: the construction of a political system with multiple actors and levels, the extension of its jurisdiction to areas of sovereignty (not limited to the functioning of the common market) and the enlargement of its borders. But these two examples demonstrate above all the evolution of the frame of relations between women and Europe; in other words, the appearance of a specific public policy dedicated to gender equality. When the female workers of Herstal demanded the concrete transposition of Article 119 of the Treaty of Rome (which makes equal pay an objective of the Treaty), this article was the only element – material or symbolic – that could support European intervention into the area of gender equality. The demand for its application implicitly revealed the absence of any kind of policy and limited its possible jurisdiction to equal pay. Lobbying by NGOs for gender to be taken more into account in the area of asylum was also part of a broader context. Indeed, more than fifty years after the Herstal strike, the principle of gender equality is now recognised as a fundamental right and constitutes one of the EU’s missions for action. This action is based on a range of instruments, on the functioning of specific structures within the different institutions of the EU and on the consultation and the participation of various actors, including NGOs. Moreover, the desire of women’s rights organisations to influence the criteria according to which asylum is granted is coherent with a gender equality policy with extremely diverse areas of intervention and in which equal pay is now simply one objective among others. The trajectory of European intervention in the fight against gender inequalities is the object of this book. Article 119

of the Treaty of Rome in 1957 contained the seed of this intervention and it was brought to life by the Belgian workers in 1966. Today it is widely developed and multifarious. The question that is at the heart of this research concerns the transformations of European gender equality policy; the goal is to explore its emergence, its institutionalisation and its evolution at the European level, in an environment that is in constant flux.

What is gender equality policy?

Gender equality policies are public policies whose principal objective is the fight against gender inequalities and the promotion of equality between women and men. It is also frequently described as gender policy or feminist policy (Kantola, 2010c; Mazur, 2002). Gender equality policies can be distinguished from policies of rights or for the promotion of rights (Baudot and Revillard, 2014), as well as from anti-discrimination policies (Geddes and Guiraudon, 2004). In addition to the question of the different boundaries which characterise these types of public policies,¹ the essential difference between them is that gender equality policies are not solely focused on the application of rights and on the fight against differential treatment between categories of inequalities. Unlike gender equality policy, one of the characteristics of anti-discrimination policies is to focus on an individual approach to discrimination and on modes of public action which favour a judicial treatment of inequalities (Krizsan et al., 2012).

Gender equality policies take many different forms and are deployed in numerous sectors (in terms of rights, political representation, equality at work, work and family life balance, violence, etc.).² By definition, gender runs through all aspects of the political process (from elaboration to implementation) and all public policy areas (budget, health, peace-keeping, asylum, retirement, etc.). Gender equality policies intrinsically challenge the sectorisation of public action and question the traditional modes of dealing with public issues (Jacquot and Mazur, 2010). As a result, these policies have particular heuristic value for our understanding of the contemporary transformations of public action.

The different conceptualisations of the principle of gender equality

In order to explore European gender equality policy we must first understand the range of possible meanings covered by the notion of gender equality. Different understandings of this principle have led to different political strategies (Squires, 2007). The three major manifestations of this principle are: equal treatment, which is based on the concept of equal rights and implemented through the law; equal opportunities, which is based on the concept of difference and incarnated politically through positive action or positive discrimination measures; and equal impact, which is based on the concept of gender and primarily operates through instruments such as gender mainstreaming. Most feminist analyses agree that like a 'three-legged stool' (Booth and Bennett, 2002)

4 Transformations in EU Gender Equality

gender equality policy can only pursue its objectives if it is stable and achieves a balance between these three main incarnations of the principle of gender equality (see Table 1.1).

The principle of equal treatment is based on the modification of traditional systems of discriminatory norms towards women and on the development of new anti-discrimination norms to promote gender equality. It is thus a matter of acting through the law and on the law in

Table 1.1 The conceptualisations of the principle of gender equality

Concept	Equality of rights	Difference	Gender
Name of principle	Equal treatment opportunities	Equal	Equal impact
Political strategy	Equality through the law	Positive actions, positive discrimination	Gender mainstreaming
Type of public instruments	Legal action	Economic	Transectorial and cognitive
Actors	Legislators and plaintiffs		

Social base	Women as individuals (subjects of law) to norms of reference	Adaptation	Experts, specialists (both process inside and outside state institutions)	Usual actors of the political process
			Women as a group Redressing and correcting gaps in social and economic development	Women and men (socially constructed roles and identities) Social construction of inequalities and multiplicity of discriminations
Boundaries of action	Acts on the law market	Acts on the	Acts on the	Acts on the political process
Direction of action	A posteriori corrective action Addressing the effects of discrimination	A posteriori compensatory action Addressing the effects of discrimination	A priori anticipative action Addressing the causes of discrimination	
Limits of implementation	Transposition	and Marginalisation , 'ghettoisation'	Dilution of objectives	of means and
Temporal framework	Short term	Short term	Long term	
Objective	Equality between women and men			

order to correct the inequalities in the judicial and regulatory systems, which reflect values that are no longer predominantly shared by society. As a result, this strategy is to a large extent based on legislators, as well as on the evolutions of jurisprudence. But it is also based on the degree of application of the new norms and is thus dependent on the prior goodwill of the state and its institutions for the implementation of judicial norms, and then later on the goodwill of the Courts of Justice and the mobilisation of women's interest groups. This mechanism indeed awards an important place to the mobilisation and collective action of plaintiffs to move jurisprudence forward, yet national structures of collective mobilisation linked to this kind of activity possess different characteristics (organisational structures, links to the state and state feminism, repertoires of legal collective action, etc.), and as a result they have an unpredictable impact (Caporaso and Jupille, 2001; Jacquot and Vitale, 2014). Equality by law, which is necessary for the correction of the most flagrant direct inequalities, therefore does not address the gap between equality in rights and equality in fact, and may leave a gap between the application and the formal respect of the law.

It was specifically this inability to address the gap between norms and reality that led to the principle of equal opportunities based on the concept of difference. The political strategy here consists in fighting de facto discrimination with de jure discrimination by creating legal inequalities that combat concrete inequalities. This strategy is designed to redress differences between groups, to compensate for the effects of history, and is manifested through positive action or positive discrimination measures. Positive action measures correspond to temporary derogations from the fundamental law of non-discrimination, in order to compensate for existing inequalities which limit women's possibilities in certain areas. They are incarnated in funding programmes (subsidies, tax credits, etc.), training specifically for women and generally in areas dealing with access to employment, education and entrepreneurship. Positive discrimination measures are a more ambitious form of positive action and ensure that women have equal access (if necessary via quotas) particularly in terms of jobs and careers. Generally these are mechanisms designed to increase the participation of disadvantaged groups. The

management of these measures, from the 1960s to the 1980s, was attributed by member states to structures in specific sectors, and responsibility was given to either non-specialised actors within the bureaucracy or to external specialists in the area (Mazur and McBride Stetson, 1995, 2010). However, the principle of equal opportunities remains marginalised within the political process and is too limited in terms of the political domains concerned. It is therefore not able to respond to the multiple dimensions of inequality.

6 Transformations in EU Gender Equality

The development of the concept of gender has attracted the attention of social sciences to the social construction of inequalities and the power relations involved in this process. A whole movement for redefining and interrogating traditional approaches and concepts has developed. Whereas the classic diptych equality/difference only allows us to analyse the consequences of the differences between sexes (should women be treated differently or the same as men?), the gender approach questions the reasons that this difference came to acquire such importance as a structural factor in social relations of subordination. Equality and difference only allow us to deal with the problem of inequalities after the fact. Moreover, these analytical perspectives focus only on women, considered as an 'other' category compared to the male norm; they do not interrogate the relations between men and women as a social relationship of power. Nor do they question it as a conceptual relationship which implies that this vision makes women alone responsible for the resolution of inequalities – both as individuals and as a group.

The notion of gender provides an alternative approach by attempting to understand and deconstruct the reasons for male domination. Considering that the power to discriminate is structural and stems from the institutionalisation of hierarchical relations between men and women has two main implications. Firstly it implies that gender differences can no longer be exclusively considered a women's problem. It is the history of social relations that has resulted in institutions and actors reproducing inequalities. Furthermore, considering discrimination from a structural perspective means considering policies as both a cause and a solution. The former because policies participate in the construction and especially the perpetuation of structural barriers and disadvantages, and the latter because they also act on the structures themselves and can negotiate between the impossibly tangled threads of equality and difference. The use of gender enabled a final objective to be conceived and defined in the form of equality between women and men, preserving the complementarity between difference and equal rights whilst also surpassing them. Relations of domination, and thus also gender inequalities, are constructed and inscribed in social structures for the most part.

Because sex-based domination is systemic, it is indeed the system in its entirety that must be taken into account in the treatment of these inequalities.

It is on these bases that gender mainstreaming emerged as the third type of political strategy, derived from the principle of equal impact. It aimed to enlarge the range of possible actions by systematically incorporating questions linked to gender into all institutions and political domains. From this perspective, 'tackling inequality is no longer about

finding the right policy but about ensuring that all policies are right' (Beveridge et al., 2000, p. 278). In focusing the action on the political process, the main characteristic of this strategy is its horizontal intervention which identifies the possible effects of these policies and political choices on gender. Transversality is thus the main quality of gender mainstreaming. Paying attention to all policies enables the private sphere to also be included in the public action design (recognition of unequal distribution of family responsibilities, or sexual harassment in employment policy, for example). From transversal action stems the other specificities of gender mainstreaming compared to the two other political strategies. The fact that attention to gender is systematically integrated into each political area, with all sectors of public action contributing, implies that the actors of gender mainstreaming are the usual actors in charge of each of these sectors. Equality specialists intervene more for the coordination of the process or for specific support missions. Furthermore, horizontal also means sequential. Gender mainstreaming is supposed to intervene during each sequence of the political process. It is this aspect, intervention from the very definition and conception of policies, that enables this policy to avoid simply having an a posteriori impact. Instead, it is able to modify a proposal seen as having negative effects on gender relations. Transversality in the political process is thus a necessary condition for anticipative action able to address the roots of inequalities. However, transversality is also the source of the principle limitation associated with the gender mainstreaming strategy: the dilution of resources. Perfectly integrated action, by definition, does not require the allocation of specific means, structures and staff.

These three conceptualisations of the principle of gender equality can be historically situated in the articulation between feminist thought and action on the one hand and the evolution of political strategies on the other. The first type of political strategy, that of equality in the law, is based on a liberal conception of the principle of equality and is consubstantial to the demands of the first-wave feminists. It was veritably introduced in western democracies from the beginning of the 1960s. Equal opportunities and positive actions are linked to second-wave feminists' use of the concept of difference in

theorising the specific exploitation of women and the assertion of this difference. For example, although capitalism oppresses both men and women, it does not oppress them in the same way; women are exploited in work relations and in the private sphere. This second strategy began to be mobilised from the end of the 1970s. The third strategy, gender mainstreaming, appeared a decade or so later and corresponds to the spread of the concept of gender.

Although it is possible to identify ‘generations’ of approaches to gender equality, they cannot be considered successive stages because they can coexist as political strategies. Within a single political system, gender equality policy could be composed of the superposition or parallel development of these three types of action. We will only speak of succession to the extent that each new manifestation of the principle of gender equality is the result, on a theoretical and practical level, of dissatisfaction with the previous form, the progress of research and lessons learned from experience. However, each new generation is not a replacement or a substitute. Each conceptualisation of the gender equality principle is seen as complementary, and in continuity with its predecessors. In spite of this continuity, gender mainstreaming is often presented as ‘another’ approach, a new approach, a source of change (Mazey, 2001; Schmidt, 2005; Woodward, 2003). But rather than becoming a topic for research, the question of how novel gender mainstreaming is has become a question of political marketing, designed to ‘sell’ change through the means of action by emphasising a break with the past. It is this mythology of novelty linked to gender mainstreaming that has gone through a rhetoric of modernism, seen as representing an image of effectiveness and efficiency. The rhetoric of innovation and differentiation from existing political strategies seeks to produce a symbolic effect, that of a change in the image of gender equality policy, and as a result to attract a new political gaze. We can see this at the time of its emergence at the European level in the 1990s.

The principle of gender equality, and European economic and political integration

At the level of the EC, and then the EU, a political strategy for the promotion of gender equality based on equal treatment was established from the mid-1970s, and then complemented from the 1980s by the recognition of equal opportunities. This alliance was in turn complemented by the use of gender mainstreaming (Rees, 1998).

The principle of equal treatment at the European level was contained in Article 119 of the Treaty of Rome, adopted in 1957, on equal pay. This was then extended by the action of the Court of Justice of the EU (CJEU) in access to employment and social

security. Equal treatment, as recognised and protected by the EU, was the object of ten directives and covered equal pay, access to employment, training and professional advancement, working conditions, questions of social security, including professional regimes, for salaried and independent workers. However, the field of action for equal treatment was extended with the

signing of the Amsterdam Treaty and its Article 13 on anti-discrimination more generally. It was on the basis of this article that a new directive on equal treatment was voted in 2004, which extended this principle to the access and provision of goods and services. In addition to the limits to the economic domain, the impact of European directives was restricted by the resistance of member states in terms of the application of European legislative norms. The main limit lay in the risks of accumulated loss of content through the processes of transposing these norms.

At the European level, the 1976 directive on equal treatment was the first international text (even before the UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women [CEDAW] in 1979) to evoke the possibility of equal opportunities through positive actions. The development of equal opportunities as a complement to equal treatment only really emerged at the beginning of the 1980s however. Programmes based on co-funding instruments for projects aiming to remove the obstacles to the participation of women in the labour market were established from 1982. As part of the European Social Fund (ESF) these action programmes allowed the EC to intervene in the promotion of equal opportunities in the supply and demand of employment (training, professional retraining and the fight against professional segregation). Their presence also meant that the European Commission could enlarge this public policy area to questions such as home-based work, childcare, political representation, women's health and sexual harassment, which are all beyond the legal scope of Article 119. The regulatory frame in terms of equal opportunities remained extremely restricted, however, in the 1980s and was limited to a Council recommendation from December 1984, 'on the promotion of positive actions for women'. This text was limited to the labour market and remained cautious in its wording: the adoption of legislative instruments for the compensation of disadvantages faced by women was proposed to the member states but no precise model of implementation or example of a system of promotion was proposed, or even raised to the level of 'good practice'. The Community Charter for Fundamental Social Rights of Workers adopted in 1989 (with the opt-out of the United Kingdom) was the first text to mention that equal

opportunities for men and women had to be developed alongside equal treatment. Moreover, in the work programme related to the implementation of this Charter, the Commission explained that it 'sees its task as ensuring that formal equality can become genuine equality.'³

Following the development of positive action measures over the course of the 1980s, 1992 marked a turning point in the formalisation of the

principle of equal opportunities at the European level. This was the year the Maastricht Treaty was signed, and the year of the vote on the health and safety of pregnant workers directive. The latter was the first legislative instrument that recognised the need to treat women differently from men in certain situations, in order to promote a more egalitarian result in terms of access to employment. It was thus a part of the logic of equal opportunities, considering women as a group benefiting from differential treatment in order to compensate for existing disadvantages. In parallel with this, the Maastricht Treaty included in Protocol no. 14 on social policy an 'agreement on social policy' which limited the action of the EC in the area of gender equality to equal treatment in work (and no longer simply equal pay, the only guarantee the Treaty had provided up until then), and above all equal opportunities in the labour market.⁴ This disposition, finally accepted by the UK, was integrated into the body of the Treaty and developed in Amsterdam in 1997. Article 141 (formerly Article 119) recognises in its fourth paragraph the possibility for member states to set up positive action measures in the labour market in favour of what it calls the 'underrepresented sex'. This step (the first part of which was accomplished at Maastricht) was important because it ran contrary to the liberal definition of gender equality as simply equal treatment and affirmed the legitimacy of the principle of equal opportunities. Overall, positive actions, as they were implemented by the EC and then the EU (rather than as they were authorised or recommended), were generally seen as being less than satisfactory and having limited impact – or even as being counterproductive for some. Positive actions and the adoption of specific measures in favour of women have nonetheless benefited from renewed interest at the European level, with the proposed directive presented in 2012 by the European Commission on the presence of women on the boards of listed companies and public enterprises, which has an objective of having 40 per cent women.

As for the desire to promote equal impact in gender policy and gender

mainstreaming, these appeared for the first time in a European text in 1991,⁵ but were only really endorsed as a political strategy for the EU after the Beijing Conference in 1995. They were finally integrated into primary law in Amsterdam in 1997. The pivotal

moment for the emergence of gender mainstreaming at the EU level was in the mid-1990s. Article 3.2 of the Amsterdam Treaty proposed a description of gender mainstreaming (although it did not use the expression) and validated the generalisation of this principle to all European policies. Although this disposition did not have direct effect, it can be seen as constituting a 'political cover' for gender mainstreaming (Hafner-Burton and

Pollack, 2000). This approach is generally presented as an alternative to equal treatment and equal opportunities. Indeed, it provided a means of getting around the legislative and budgetary reticence of the member states. The end of the 1980s was a crisis period for the EC overall and for social policy in particular. All social policy suffered due to the lack of political will in national governments, the general drop in social spending and the resistance of employers' unions to any kind of social regulation. The 1989 adoption of the Community Charter on Fundamental Social Rights (which the UK did not participate in) in the form of a simple solemn declaration is symptomatic of this climate. This had a direct impact on gender equality policy and particularly affected the directives. The legislative initiative of the EC was weakened overall in this period. Following the UK's veto, the Commission was obliged to withdraw its proposals on part-time work, the inversion of the burden of proof in matters of discrimination and parental leave. The legislative instrument particularly suffered and gender mainstreaming was part of the first soft law measures that were able to get around the legislative restrictions imposed by the member states. Compared to the reticence of the member states and the budgetary restrictions they imposed, gender mainstreaming had the advantage of being a measure which, a priori, did not require the allocation of a specific budget. This was in direct opposition to the consequences of directives and the functioning of positive actions. Thus gender mainstreaming corresponded (for the gender equality policy) to the broadly analysed development of European soft law, deregulation and new modes of governance (Beveridge, 2012; Boussaguet et al., 2011).

In order to further specify the different conceptualisations of the principle of gender equality (equal treatment, equal opportunities, gender mainstreaming) particular to the EU, it is interesting to make the connection between these conceptualisations and the dynamics that drive the process of European integration. If we follow Fritz Scharpf (1999), the process of European economic integration is primarily driven by two complementary dynamics: market-making and market-correcting. The first is reflected in measures of negative integration and the second in measures of both negative and positive integration.

As far as gender equality is concerned, the dynamic of market-making is consistent with equal treatment. The establishment of markets leads to the possibility of building rules to improve market flows. The insertion of Article 119 in the Treaty of Rome corresponds in part to this logic: it aims to harmonise pay systems for men and women and therefore the social costs for employers, in order to establish fairer

competition between member states. The liberal model of equal treatment is also behind the principle of direct effect developed by the Court of Justice and recognised as valid in the area of equal pay between men and women. The EC granted rights directly to the individual, without mediation by states being necessary. Economic actors are therefore free to benefit from these rights, regardless of national or sexual identities. Equal treatment and market-making are deeply, even ideologically, linked, based on the liberal theory that is founded on the unfettered freedom of agents. This guarantee of individual freedom is enforced by the law and by formal equality. Moreover, it was the predominance of this model which long blocked the recognition of equal opportunities at the European level. This model is indeed based on the free action of individual subjects, whereas equal opportunity is based on the recognition of women as a group. The latter sees women as being collectively victims of discrimination, and seeks to implement temporary measures contravening equal treatment in favour of all women as a social group. With the market-correcting measures, we shift from the guarantee of rights to the application of rights, through direction or redirection of market forces. This dynamic corresponds to the equal opportunities strategy. Market-correcting carries the desire to have the political system intervene in order to correct the functioning of the market. The principle of equal opportunities can be considered as the result of interventionist measures aiming to improve the position of women in the labour market. We can consider the EC initiatives in maternity, childcare and sexual harassment as among the measures regulating working conditions by accounting for indirect barriers to women's employment.

Finally we can consider gender mainstreaming as a part of a third dynamic of social engineering. Gender mainstreaming is based on a systemic vision of society and public action. The objective is particularly broad; it aims to modify the social construction of masculine and feminine identities and the tasks, roles and functions that are attributed to each sex in public and private spheres, linked to constructed gender identities and the values that feed them. Social engineering aims to act on the internal borders of society, to redefine the limits between social groups, to restructure relations between the sexes

and thus to eliminate hierarchical barriers that separate them in many areas (Hirdman, 1994; King, 2007). This is the same logic of social transformation – remodelling what feminist theory calls gender contracts – specific to each social system. More broadly, once the economic integration stage is passed, the focus turns to polity, to intervention on society itself through the political process.

There is a form of parallel between the stages of economic and then political integration in the EU and the types of public action instruments that have been successively implemented in the area of gender equality. The common feature is that they are all included within market logic.

What is European gender equality policy?

What does it mean to analyse gender equality policy at the European level? What are the thematic and analytical implications of the study of a public policy made up of interventions by European institutions in favour of equality between men and women?

The EU's gender regime: between equality and the market

From a thematic point of view, intervention for the promotion of gender equality such as it developed at the European level is unique. For more than fifty years, gender equality policy was a part of the European social policy space – whether through the initial position of its reference article (Article 119, which became Article 141 and then Article 157 in the Treaty on the Functioning of the European Union [TFEU]), through its objectives or through its institutional creations. This means that it belongs to the area of social regulation, characteristic of the EC as a 'regulatory state' according to the definition of Giandomenico Majone (1996), although gender equality policy is remarkable for its relatively rapid implementation of redistribution from the beginning of the 1980s. It also means that it belongs to a specific type of social policy that only partially overlaps with national policies, to the extent that European social policy had to develop on the margins of national interventions in the social sphere, because of significant constraints, both budgetary and institutional. Finally, this means that in its very objectives, European social policy sets itself apart from national policies. If we follow Leibfried and Pierson (1995, p. 287), and take up the definition of the objectives of social policy provided by T. H. Marshall, then European social policy exists but it possesses a specific relationship with the market. Similarly, European gender equality

policy does not contradict the characteristic of being very closely connected to the market building process, which is common to European social policy more generally.

In this context, it means that the gender regime of the EC, and then the EU, was itself characterised by a specific relationship with the market.⁶ The relationship with the market was a constituent of European gender equality policy, which developed within a political system founded

on economic liberalism with the initial objective of developing the free circulation of capital, goods, services and workers. Most of the feminist critiques emphasise the irresolvable dilemma of a policy to fight against inequalities in which the official discourse sets this priority below that of the search for competitiveness and economic growth. They also pinpoint the fact that the tools of this policy are based on the primacy of the market and are part of a neoliberal project that participates in increasing gender inequalities (Elman, 2007; Kantola, 2010b; Kantola and Squires, 2012). Yet it is this policy, enforced by the market, which has produced non-negligible (although often unexpected) results, including a relatively ambitious space for regulation as an alternative to that of the member states. From the mid-1990s, gender equality policy thus appeared to be an exception which contrasted with the meagre accomplishments of Social Europe (Leibfried and Pierson, 1996; Pierson, 1996). Certain studies, particularly those of Anna van der Vleuten (2005; 2007), have provided an analysis of the reasons for which the policy of promoting gender equality and often costly anti-discrimination legislation in favour of women were able to develop in such an environment. However, rather than creating a binary opposition between the norm of the market on the one hand and the norm of gender equality on the other, it is more useful to think in terms of the articulations between the market and gender equality. Public policies in general, and those destined for the promotion of gender equality in particular, are characterised by their 'contradictory injunctions' regarding women (emancipation, institution, protection) (Commaille, 2001). However, one of the specificities of EU action in this area is its ability to avoid reasoning in terms of contradiction and opposition between these two norms of gender equality and the market. It is able to construct an atypical alliance between these two poles. The EU gender regime associates the norm of the market and the norm of gender equality more than it opposes them, bringing them together in a particular combination. This specificity corresponds to what Simon Hix noted in another area concerning the political orientation of the European political system. Its accomplishments cannot be totally attributed to either the neoliberal camp or to that of social democracy: 'neoliberalism

meets the social market [. . .] and this has produced a particular regulatory regime' (Hix, 2005,

p. 269). The idea of syncretism between economic liberalism and cul-

tural liberalism⁷ illustrates these ambiguities in gender equality policy. The EU is a system that awards a large place to economic liberalism but which in parallel recognises the values of cultural liberalism as key constituents and defends and promotes them. European public action

in terms of the promotion of gender equality is thus characterised by an original combination using the fight against sex-based discrimination for macroeconomic objectives on the one hand, along with an authentic concern for the protection of fundamental rights of those at risk of discrimination on the other.

It is therefore more fruitful to overcome what is ultimately only a superficial paradox between the norms of gender equality and the market. It is the evolution of the articulation between these two poles, and their relative equilibrium over time, that this book uses to shed light on the meaning of the transformations of European gender equality policy.

European public policy: between specificity and comparison

Working on European policy also has analytic implications. Following what has been called the ‘policy turn’ in European studies, a debate developed between European studies specialists and public policy specialists on the question of the extent to which European policies are just like other policies, and therefore comparable with other types of public policies (Dehousse, 2014). Given the specificities mentioned above, can European gender equality policy be analysed like other social or gender equality policies, particularly at the national level?

European public policies, including interventions in social policy, undoubtedly have specific finalities but they also have specific modes of elaboration, decision and implementation. However, specific or atypical does not mean incomparable. Rather than considering that a total contrariety exists between European and national public policies, we can instead see ‘European public policy as an area of experimentation for the transformations concerning a whole range of public policies’ (Hassenteufel and Surel, 2000). Indeed, the undeniable specificities in European policy (level of decision-making and multiple implementations; dominance of regulation policies and juridification: lack of a central state actor; lack of a direct link between public policy and public representation; high level of technicality) can be seen as a trend which also exists in public policy at the national level. Seen in this way, European public policy does

not appear to be irreducible to the theoretical constructions of political science. Using the same methodological and analytical tools allows us to preserve the possibility of dialogue and compatibility between studies on European public action and those at other levels of political decision-making. European policies can also be seen as a laboratory, or even as a magnifying glass, through which to analyse gender transformations of public action in western societies. This is the path that this book will take.

Tracing the transformations of European gender equality policy

Whether from an analytical or methodological perspective, one of the objectives of this book consists in participating in what has been called the 'sociological shift' in European studies. It is part of a recent move in this research literature seeking to recognise the sociological approaches to the analysis of the European integration process (Favell and Guiraudon, 2010; Mérand and Saurugger, 2010). This complements the dominant institutional approach of the literature on European policy which has led to understating the role, the weight and the creativity of actors, but also their preferences and strategies (Woll and Jacquot, 2010).

Methodological remarks

The research for this book was conducted using a qualitative approach. It is based on a field study carried out in two phases, firstly between 2000 and 2006, and then in 2012 and 2013. This approach aimed to collect three types of source material: written, oral and budgetary.

The written sources were made up of primary and secondary documentation. This empirical material represents a tremendous source of data that is essential in terms of analysis and also of considerable volume. At the European level, the difficulty is not so much having access to documents but rather being able to exploit the massive amount of information available. Moreover, in a Community of Law, it is essential to take legal norms (including jurisprudence) into account, as much because of what they prescribe as for the usages they generate (Dehousse, 1998). More precisely, as far as primary sources are concerned, the grey literature (brochures, guides, internal and external evaluations, binding and non-binding acts of institutions, verbatim of parliamentary hearings, etc.) of the European institutions was collected and analysed. This notably included administrative, parliamentary and expert reports and the specialised press (newsletters from NGOs active in the area of gender equality and from the European

Parliament's FEMM Committee in particular, press releases from the European Commission and the Council). Two types of archives were also consulted: the archives of the documentation centre of the Service des Droits des Femmes (Women's Rights Service) in France, which brings together many documents relating to the preparation and implementation of the Beijing Conference. The personal archives of a former member of the Equal Opportunities Unit at the European Commission were also consulted.

The oral sources were composed of a series of semi-directive inter-views with actors involved in the political process relating to gender equality at the European level since the mid-1970s. These interviews were conducted for informative and comprehensive purposes, in order to complement the data obtained from documentary sources, but also in order to be able to grasp the meaning these actors gave to their usages of Europe, their strategies, their preferences and their representations. Overall, 82 interviews were conducted. The list of participants can be found in the appendixes and reveals a strong initial finding: public action in favour of gender inequalities is considered a women's question and the vast majority of those involved in its management are women. Budgetary data makes up the third type of source collected. This aspect of European public policy is rarely studied in a literature that focuses more on institutional aspects. If the conception of the EU as a 'regulatory state' (Majone, 1996) allows us to shed light on its functioning, the role of the allocation of resources is not entirely absent, including in terms of social regulation. The empirical work conducted in this area, that is in sorting through the annual budgets of the EC and then the EU, appearing in the Official Journal between 1974 and 2012, revealed numerous obstacles to the use of this budgetary data (lack of data desegregated by sex, co-funding, spreading of payments, changes in denomination of budgetary lines, need to correct raw data,⁸ etc.). Yet a systematic longitudinal and qualitative analysis of European funding in terms of gender equality is particularly powerful for revealing the changes that have occurred, and provides new perspective on the evolution of power relations and configurations of institutions and actors.

Finally, the data collected was analysed using the process tracing method and causal temporal sequences in order to best comprehend the transformations to the political process in terms of gender equality at the European level (Mahoney, 2012).

Structure of the book

The analysis of public action in favour of gender equality at the European level is divided into three major sequences. Each of these temporal sequences corresponds to a period

of European gender equality policy and to a particular definition of the gender regime of the EC, then the EU. Chapter 2 thus presents the period between the signing of the Treaty of Rome (1957) and that of the Maastricht Treaty (1992). This first period is characterised by the exception model. In this model, women were seen as a separate category and the public treatment of inequalities took on specific legitimacy; the action of the EC was primarily regulatory and

limited to the sphere of employment and the labour market. In this period, the gender equality policy community was small and very militant, and the institutional structures were few and strongly interconnected. Chapter 4 is centred on the next period, between the treaties of Maastricht and Lisbon (2007), which is characterised by the anti-discrimination model. In the context of this new model, women no longer had a special status compared to other minority social groups. Public action was generally incentivising and transversal in all areas of the EU's action, and the actors and structures involved were multiple and diversified. Chapter 5 analyses the most recent period, since the Lisbon Treaty and the rights model that is currently under construction. This model corresponds to a reorientation of gender equality policy towards a policy more focused on the question of the protection of rights, in which women are above all envisaged as subjects of law suffering from discrimination. During this period public action was primarily focused on the legislative function, and the gender equality policy community pursued its process of professionalisation and normalisation, leading to a marginalisation of militant involvement. The institutional structures of gender equality were also subjected to a managerist movement into the justice sector.

For each of these three periods we have analysed the evolutions at work in terms of institutions responsible for the fight against gender inequalities, the individual and collective actors involved, and the ideas and the cognitive frame in terms of gender equality. To this we have added an awareness of the public action instruments in each period. Using the same structure in each chapter allows us to systematically compare the different variables at work in changes to European gender equality policy.

Alongside these chapters, studied from a diachronic perspective, Chapter 3 is specifically dedicated to gender mainstreaming, its emergence and its institutionalisation at the European level. Although this chapter is formally situated in the first half of the 1990s, its primary objective is to propose a detailed analysis of this new instrument for the integration of the gender dimension, and its role in accelerating and revealing the transformations that have occurred in European gender equality policy since then. In the area of public policy analysis, many studies have shown that change can occur as much, if not more, through public action instruments as it can through grand structures of meaning or exogenous institutional shocks (Hall, 1993; Streeck and Thelen, 2005).

Επίλογος

Καταληκτικά, η μετάφραση κι ο σχολιασμός του κεφαλαίου 1 «Analysing Change in European Gender Equality Policy» του βιβλίου *Transformations in EU Gender Equality From Emergence to Dismantling. Gender Politics* της Sophie Jacquot διεύρυνε το γνωστικό μου πεδίο σχετικά με την θεσμοθέτηση κι εφαρμογή των νόμων και τη σύναψη συνθηκών υπέρ της ισότητας και της ισονομίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επιπλέον, με βοήθησε στη δημιουργία γλωσσαρίου σχετικά με αυτό το θέμα, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως μνήμη για μετέπειτα μεταφράσεις σε αυτό τον τομέα.

Επίσης, στο μετάφρασμα παρουσιάστηκαν πολλές μεταφραστικές δυσκολίες, οι οποίες εντοπίστηκαν κυρίως στον τομέα της σύνταξης και των πολλαπλών αποδόσεων. Αναφορικά με τα μεταφραστικά προβλήματα της σύνταξης, αυτά αντιμετωπίστηκαν με τη χρήση γλωσσολογικών στρατηγικών επίλυσης και με την αναλυτική παρουσίαση επίλυσης των μεταφραστικών προβλημάτων, όπως αυτά παρουσιάζονται στο μέρος του σχολιασμού. Σχετικά με το πρόβλημα των πολλαπλών αποδόσεων παρατέθηκαν στον σχολιασμό αναλυτικά παραδείγματα με τον ίδιο όρο, ο οποίος όμως αποδίδεται διαφορετικά σε διαφορετικές περιπτώσεις.

Τέλος, η πραγματοποίηση της συγκεκριμένης διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας αποτελεί προσωπικό εφόδιο για την μετέπειτα επαγγελματική μου πορεία στο χώρο της μετάφρασης κι αυτός ήταν ο κύριο λόγος επιλογής της μετάφρασης και σχολιασμού ως θέμα της διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας.

Βιβλιογραφία

Πηγές

Άρθρο σχετικά με τις μεταφραστικές στρατηγικές και τρόπους επίλυσης των μεταφραστικών δυσκολιών. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

A Review and Comparison of Theories

by Zohre Owji, M.A. <https://translationjournal.net/journal/63theory.htm>

Άρθρο σχετικά με την ποσοτική ανάλυση της μετάφρασης. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

Harald Martin Olk (2013) Cultural references in translation: a framework for quantitative translation analysis, *Perspectives*, 21:3, 344-357, DOI: [10.1080/0907676X.2011.646279](https://doi.org/10.1080/0907676X.2011.646279)

Άρθρο σχετικά με τις μεταφραστικές στρατηγικές και τρόπους επίλυσης των μεταφραστικών δυσκολιών. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

Translation procedures, strategies and methods

by Mahmoud Ordudari <https://translationjournal.net/journal/41culture.htm>

Σύνδεσμος στο Wikipedia για την ορθή απόδοση του όρου *the Belgian national weapons manufacturer*, ο οποίος όμως τελικά αποδόθηκε διαφορετικά στο μετάφρασμα. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

<https://el.wiktionary.org/wiki/%CE%92%CE%B5%CE%BB%CE%B3%CE%AF%CE%B4%CE%B1>

Άρθρο από το Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων για την απόδοση των ξενικών ανθρωπωνυμίων στην Ελληνική. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

<https://publications.europa.eu/code/el/el-4100500el.htm>

Σύνδεσμος για την ιστοσελίδα του Academia με το βιογραφικό της Sophie Jacquot. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

<http://usaintlouis.academia.edu/SophieJacquot/CurriculumVitae>

Σύνδεσμος για την ιστοσελίδα του Research Gate σχετικά με το ακαδημαϊκό έργο της Sophie Jacquot. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

https://www.researchgate.net/profile/Sophie_Jacquot

Σύνδεσμος για την ιστοσελίδα της ψηφιακής εγκυκλοπédieας EHNE σχετικά με το επιστημονικό έργο της Sophie Jacquot. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

<https://ehne.fr/en/auteur/sophie-jacquot>

Οδηγίες και Προδιαγραφές για την Σύνταξη Διπλωματικών Εργασιών. Τελευταία πρόσβαση: 12.01.2020

<https://eeyem.eap.gr/services/guides/>

Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων (<http://publications.europa.eu/code/el/el-000100.htm>) και τον Οδηγό για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ελληνικά (http://ec.europa.eu/translation/greek/guidelines/documents/styleguide_greek_dgt_el.pdf).

Βιβλιογραφία

Doczekalska A. (2009b.) *Drafting or Translation–Production of Multilingual Legal Texts*. In *Language and Law: Key Perspectives*, ed. Frances E. Olsen, Ralph Alexander Lorz and Dieter Stein, 116-135. London, New York: Palgrave Macmillan LTD.

Gottlieb H. (1992), Subtitling - A New University Discipline. In *Teaching Translation and Interpreting: Training, Talent and Experience*. Papers from the First Language International Conference, Elsinore, Denmark 31 May-2 June 1991. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia, pp. 161-170.

Higgins H. S. & Loughridge, M. (1995). *Thinking German translation: A course in translation method*. London/New York: Routledge.

Hoffmann Ed., *Language, culture and communication in contemporary Europe* (pp. 132151). Clevedon: Multilingual Matters.

Inngs, J. (2003). *From Harry to Garri. Strategies for the transfer of culture and ideology in Russian translations of two English fantasy stories*. *Meta*, 48(1-2), 285297.

Ivir, V. (1987). *Procedures and strategies for the translation of culture*. *Indian Journal of Applied Linguistics*, 13(2), 3546.

Mailhac J.-P. (1996). *The formulation of translation strategies for cultural references*. In C. Venuti, L. (1998). *Strategies of translation*. In M. Baker (Ed.), *Routledge encyclopaedia of translation studies* (pp. 240244). London: Routledge

Munday J. (2004), *Μεταφραστικές Σπουδές. Θεωρίες και πρακτικές*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Newmark, P. (1988) *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall.

Baker M. ed. 1997. *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, London, New York: Routledge.

Ordudari M. (2007). *Translation procedures, Strategies and Methods*. *Translation Journal*, τόμος 11.

Owji Z. (2013). *Translation Strategies: A Review and Comparison of Theories*. *Translation Journal*, τόμος 17.

Pedersen J., EU-High-Level Scientific Conference Series MuTra 2005 – *Challenges of Multidimensional Translation: Conference Proceedings*.

